

IZDAJA IN TISKA
CZP - LJUDSKA PRAVICA -
DIREKTOR BENO ZUPANČIČ
UREJA OREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI OREDNIK
IN DIREKTOR LISTA
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Ljudska PRAVICA

• LJUDSKA PRAVICA -
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHAJA-
LA KOT 16-DNEVNIK IN TED-
NIK - OD OSVOBODITVE DO
1. JULJA 1951 KOT DNEVNIK
NATO PA KOT TEDNIK -
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V
REDAKCIJSKI POVEZANOSTI
2 -BORBO-

DRŽAVNIŠKI RAZGOVOR V BOGORU

Tudi ob slovesu od Bandunga je bil naš predsednik republike deležen navdušenih manifestacij prijateljstva — Snoči spet v Djakarti

Bogor, 27. decembra. — Zgodovinsko mesto Bandung je pozdravilo predsednika Tita ob njegovem odhodu enako veličastno, kakor ga je dan prej sprejelo. Stotisoči fantov, deklet in starejših ljudi so z velikimi manifestacijami predsedniku Titu znova izpričali svojo neomajno privrženost načelom obsega miroljubnega sodelovanja in miru. Te manifestacije bodo ostale v najlepšem spominu vsem Jugoslovanom, ki so bili priče sprejema in obiska predsednika Tita v Bandungu ter njegovega odhoda v Bogor.

Davi pred odhodom v Bogor sta si predsednika Tito in Sukarno s svojim spremstvom ogledala žrelo ognjenika Kavah Ratu na gori Tangkubanprahu, kakih 30 km od Bandunga. Ob žrelu v višini 1830 m sta se mudila dobre pol ure in si ogledovala redke naravne lepote tega kraja. Ognjenik Kavah Ratu zdaj ne deluje. Zadnji večji izbruh je bil leta 1926.

V slavnostni dvorani v palači »Bogor« so se dopoldne začeli jugoslovansko-indonezijski politični razgovori. Predsednik Tito in Sukarno ter ostali jugoslovanski in indonezijski predstavniki so imeli neuradne politične razgovore tudi med potovanjem iz

Predsednika Tito in Sukarno z Jovanko Broz in Sukarnovima otrokoma v rezidenci indonezijskega predsednika v Djakarti

DANAŠNJA ŠTEVILKA PRINAŠA

- Dve tretjini
- Bled bo privlačeval tudi pozimi
- Frank v drugo plačuje
- Jeklo in zastave
- Nevarnost tromboze je mimo
- Tuje ladje prihajajo in odhajajo
- Zenske v deželi večnega poletja
- Udeležile se bomo noveletne prireditve
- Razgovor v odprtem krogu
- Našim bolnim atomskim znanstvenikom gre na bolje

Djakarte v Bandungu ter v samem Bandungu, danes pa se je začela izmenjava misli o nadaljnji razširitvi sodelovanja in o vprašanjih, ki so važna za obe deželi. Sestanek so se z naše strani udeležili predsednik Tito, Blažo Jovanović, Slobodan Penzić, Veljko Mićunović, Stane Pavlič, Leo Mates, z indonezijske strani pa predsednik Sukarno, ministri predsednik Džuan, zunanji minister Subandrio, veleposlanik v Beogradu Sudarsono. Ivan Maček ni mogel prisostovati sestanku, ker je laže obolel.

Današnji sestanek v Bogoru pomeni uvod v uradne politične razgovore, ki se bodo pojutrišnjem nadaljevali na ladji »Galeb« med dvodnevno vožnjo na otok Bali.

Po današnjem sestanku je indonezijski ministrijski predsednik Džuan na prošnjo večjega števila indonezijskih in tujih diplomatik, ki spremljajo Tita na njegovem potovanju po deželi, kakor tudi štirih dopisnikov jugoslovanskega tiska in radia izjavil, da so »izmenjali misli o odnosih med Jugoslavijo in Indonezijo in o vprašanjih, ki so pomembna za obe deželi«. Džuan je pripomnil, da bo spremljal predsednika

Tita na potovanju na Bali in da se bodo politični razgovori nadaljevali na »Galebu«.

Obe strani prisojata velik pomen izmenjavi misli in poudarjata njih potrebo tako za boljše medsebojno seznanjanje in prizadevanja za krepitev svetovnega miru kakor tudi za nadaljnje konkretne zboljšanje neposrednih odnosov na raznih področjih.

Preden so se začeli današnji razgovori, so bili udeleženci na kratkem obisku v slovitem botaničnem vrtu, ki jih je navdušil sprito bogastvo in raznolikost tropičnega rastlinstva. Žal pa si zaradi precej močnega naliva niso mogli podrobneje ogledati izredno lepega vrta.

V času razgovorov si je soproga predsednika Tita Jovanka skupaj s soprogo predsednika Sukarna ogledala razstavo raznih vrst batika, posebnega indonezijskega platna. Soprogi predsednika Tita so prikazali proces izdelave tega platna, ki ga zaradi lepote in kakovosti cenijo po vsem svetu.

Po končanih razgovorih je bilo neuradno kosilo, nakar sta se predsednika obeh prijateljskih dežel s člani delegacij in spremstvom vrnila iz Bogora v Djakarta.

LJUBEZEN STOTISOČEV

se ob vsakem našem koraku zrcali v razpoloženju indonezijskega naroda — je na slavnostni večerji na čast predsednika Sukarna poudaril predsednik Tito

Predsednik Tito je priredil nocoj v palači »Istana Merdeka« v Djakarti svečano večerjo. Udeležili so se je razen predsednika Sukarna premier Džuan z ministri, nadalje vojaški poveljniki in drugi ugledni indonezijski funkcionarji, z jugoslovanske strani pa člani delegacije, veleposlanik Stane Pavlič z osebjem veleposlaništva in drugi gostje. Na svečani večerji so bili tudi veleposlaniki Indije, Burme, Cejlona in ZAR.

Med večerjo, ki je minila v priskrbenem razpoloženju, je imel predsednik Tito krajšo zdravico, v kateri je poudaril, da je imel hkrati s svojo soprogo Jovanko in člani delegacije med dosedanjim obiskom v Indoneziji možnost spoznati velike simpatije indonezijskega naroda do Jugoslavije in njenih narodov. Predsednik Tito se je nato zahvalil za

prijateljski sprejem in gostoljubnost, ki ju je bil povsod deležen, ter poudaril, da ne najde besed, da bi izrazil vse tisto, kar čuti v svojem srcu do indonezijskega naroda in njegove lepe dežele. Na koncu je nazdravil predsedniku Sukarnu za dolgo življenje, za vsestranski napredek indonezijskega naroda in za trdno jugoslovansko-indonezijsko prijateljstvo.

Predsednik Sukarno je odgovoril na zdravico predsednika Tita s krajšim priskrbenim govorom, v katerem je izrazil obžalovanje, da jugoslovanski gostje ne morejo ostati dalj časa v Indoneziji, ki je, prevelika, da bi jo bilo moč spoznati v nekaj dneh. Izrazil pa je upanje, da bo lahko predsednik Tito, ko bo prihodnjič prišel na obisk, preživel delj časa v Indoneziji in jo še bolj spoznal. Poudaril je, da goji indonezijski narod do jugoslovanskih narodov čustva največjega prijateljstva in da je topel sprejem, prirejen predsedniku Titu in njegovemu spremstvu ter ostalim gostom, izraz teh čustev. Predsednik Sukarno je prisrčno nazdravil predsedniku Titu in njegovim soprogi ter zaželel narodom prijateljske Jugoslavije srebo in napredek.

Po svečani večerji je jugoslo-

vanski veleposlanik v Djakarti Stane Pavlič priredil v palači »Istana Negara« sprejem, na katerem so bili razen predsednikov Tita in Sukarna ter članov delegacij obeh dežel visoki državni funkcionarji Indonezije, najvišji predstavniki vojske, voditelji indonezijskih političnih strank ter javni in kulturni delavci. Sprejem je minil v zelo priskrbenem vzdušju.

Pred uradno večerjo sta predsednik Tito in njegova soproga priredila sprejem za Jugoslovane, ki živijo v Djakarti. Na sprejemu so bili vsi člani delegacije in spremstva predsednika republike kakor tudi številni člani posadke z ladij »Galeb« in »Split«.

Predsednik Tito, njegova soproga in člani delegacije bodo jutri odpotovali iz Djakarte na Bali, kjer bodo ostali dva dni.

Jože Smole.

Hammarškjöld v Hartumu

Hartum, 27. dec. (Reuter). — Generalni sekretar OZN Dag Hammarškjöld je prispel v Sudan. Na tukajšnjem letališču ga je sprejel sudanski zunanji minister Ahmed Heir. Hammarškjöld bo v nedeljo potoval v Adis Abebo, kjer bo sodeloval v začetku zasedanja afriške ekonomske komisije OZN.

NACIONALIZACIJA

Zvezna ljudska skupščina je pred dvema dnevnoma sprejela zakon o nacionalizaciji stanovanjskih hiš in zazidalnih zemljišč. S tem so družbeni in pravni odnosi na stanovanjskem torišču urejeni v smislu socialističnih načel. Takoj pa moramo reči, da so s tem ukrepom pravzaprav pravno formulirani sedanji družbeni odnosi na tem področju, ki so kot sad cele vrste ukrepov v osnovi že zdavnaj preprečevali možnost kapitalističnega izkoriščanja, slonečega na privatni lastnini stanovanjskih hiš.

Novi zakon ima glede na zasebno lastnino v bistvu dvoje obsežnosti. Vtem ko na eni strani preprečuje sleherni možnost kapitalističnega izkoriščanja, ustvarja na drugi široko torišče za razvijanje osebne pobude državljanov. Sedanji družbeni odnosi na stanovanjskem torišču in raznoliki predpisi so negotovno opozarjali na potrebo, da tudi tu skladno z drugimi področji materialne osnove uveljavimo ukrepe o podružbljenju. To je v marsičem zaviralo pobudo za zgraditev stanovanj za osebne potrebe sicer zainteresiranih posameznikov. Vlada je negotovost o mejah osebne stanovanjske lastnine, ki jo bo družba priznala v skladu z idejo in prakso socialističnih odnosov.

Ta meja je zdaj znana. Pri njeni določitvi smo upoštevali osnovno načelo — družbeno-ekonomsko namembnost stanovanjskih hiš to se pravi, ali služijo za zadovoljevanje lastnih potreb po stanovanju ali pa jih oddajajo ljudje v najem in lahko služijo izkoriščanju. Na podlagi tega je z zakonom določena meja osebne stanovanjske lastnine in rečeno, kdo je lahko nosilec lastninske pravice.

Državljan na ozemlju FLRJ ima lahko kot osebno lastnino družinski stanovanjski hišo zdvema stanovanjema ali tremi majhnimi stanovanji ali dvema stanovanjema v etažni lastnini in tretjim manjšim ali enodružinsko hišo in eno stanovanje kot poseben del hiše. Razen tega ima lahko weekend-hišico ali stanovanje, ki mu služi občasno za počitek ali letovanje v sezoni ne glede na to, ali stoji v lastnikovem bivališču ali ne. S tem smo uresničili misel, da je treba v smislu temeljnih načel socializma imeti osebno lastnino državljanov nad raznimi

predmeti potrošnje in uporabe, od katere je odvisno čedalje bolj raznoliko in čedalje bolj udobno življenje državljanov, vstevši stanovanje kot predmet potrošnje, z bistveno osebno pravico in vzpodbudo osebne ustvarjalne pobude. V tej smeri bo vsekakor več storila vrsta zakonskih predpisov s stanovanjskega področja, ki jih bomo v kratkem dobili.

V skladu s tem je tudi stališče, po katerem družbene organizacije, civilne pravne osebe in ostala združenja državljanov ne morejo imeti lastninske pravice nad stanovanjskimi hišami. Izmed poslovnih poslopij pa lahko imajo samo tista, ki služijo izključno njihovi dejavnosti, kakor na pr. planinske kočice in domove ali poslovne prostore v stanovanjski hiši, ki so že doslej služili njihovi dejavnosti. Državljan, ki se ukvarja z obrtno ali kako drugo dovoljeno gospodarsko dejavnostjo, ima lahko tudi poslovno poslopje ali prostor, če po svoji zmogljivosti služi tej dejavnosti.

Tu je treba zlasti poudariti, da določbe zakona ne veljajo za poslopja in prostore, ki služijo verskim skupnostim za njihove verske dejavnosti in tudi ne za poslopja, ki služijo kot župnijski, škofijski, patriarhijski in drugi podobni dvorci, za stanovanjske hiše tudi ne veljajo deli hiš, k so last stanovanjskih združenj, ker se pripravljajo poseben zakon o stanovanjskih združenjih, kakor tudi negospodarska poslopja in prostori za kmetijske namene.

Nacionalizacija stanovanjskih hiš je pomembna prav z vidika razvijanja in krepitev družbenih odnosov, manj pa z gospodarskega. Nacionalizacija zazidalnih zemljišč pa je pomembna tudi z gospodarskega vidika, ker ustvarja mnogo boljše pogoje za delo komun, predsem za urbanizacijo in izgradnjo mest. Doslej so bile neogibna posledica sleherne takšne zadeve težave, ker so bile zazidalne parcele privatna lastnina. Razlastitev je znatno zavirala ves postopek, zlasti ker jo je bilo treba opraviti posamezno, kar je tudi podražilo graditev. Z nacionalizacijo smo dobili zaključeno mestno področje za potrebe gradbene in komunale dejavnosti brez starih težav. Skratka, vse mesto postane s tem družbena lastnina. Komuna bo imela v takih pogojih mnogo bolj proste roke za uveljavljanje družbene in gospodarske politike.

Devalvacija franka

Evropska plačilna unija ukinjena

Pariz, 27. dec. (Tanjug). — Zahodnoevropska organizacija za gospodarsko sodelovanje (OEEC) je nocoj sporočila, da je s sklepom večine izmed skupno 17 dežel članic likvidirana dosedanja evropska plačilna unija. To je prva posledica velike denarne reforme, ki so jo danes objavile vlade 14 zahodnoevropskih dežel — Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Francije, Italije, Belgije, Luksemburga, Danske, Švedske, Norveške in Nizozemske. Vse te dežele so nocoj razglasile delno konvertibilnost (svobodno zamenljivost) svojih valut.

Najobsežnejša reforma je bila izvršena v Franciji, ki je bila, kakor je nocoj izjavil finančni minister Pinay, k temu prisiljena zaradi podobnih sklepov svojih partnerjev. Frank je bil v odnosu na dolar razvrednoten za 17,57 % in bo kotiral odslej 493,70 za dolar. Hkrati je vlada na svoji današnji seji sklenila, da bo v kratkem zamenjala bankovce tako, da bo novi frank veljal 100 dosedanjih.

Na sedežu OEEC so sporočili, da konvertibilnost belgijskega in luksemburškega franka, zahodnonemške marke, italijanske lire, danske, švedske in norveške kroene, nizozemskega guldena in angleškega funta ni zvezana z razvrednotenjem.

Pobudo za te velike denarne spremembe je dala Velika Britanija, ker je pričepčana, da bo na ta način navzlic skupnemu tržišču »male Evrope«, v katerem ne sodeluje, obdržala svoje gospodarske pozicije zaradi prednosti, ki jih tujim izvoznikom in uvoznikom nudi svobodna menjava funta.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 28. decembra

Pretežno oblačno. Predvsem poldne so močne manjše padavine. Temperatura ponoči okoli 0, v Primoreju okoli 7, najvišje dnevne do 12 stopinj.

Področje visokega zračnega pritiska nad Rusijo in Srednjo Evropo hitro slabi. Iz Atlantika proti kontinentu doteka zelo topla zrak, ki bo v višinah že jutri zajel naše kraje.

Ekonomisti o problematiki tržišča

Na zboru ekonomistov Slovenije razpravljajo o važnih vprašanih tržišča industrijskih in kmetijskih proizvodov

Celje, 27. decembra. — V dvorani Okrajnega ljudskega odbora Celje se je danes dopoldne začel letni zbor delegatov Zveze ekonomistov Slovenije, ki so se ga med gosti udeležili tudi član CK ZKS Franc Kimovec in član Izvršnega sveta LRS Košmelj.

Uvodne besede je podal predsednik upravnega odbora Zveze, član Izvršnega sveta LRS Tone Bole. Orisal je živo in pestro dejavnost Zveze ekonomistov, ki je v svojem delu zlasti upoštevala potrebe sodelovanja in uveljavljanju novih odnosov v gospodarstvu. Tudi za bodoče so dane izredno široke možnosti sodelovanja. Glavna naloga ekonomistov je tudi v bodoče, dati konkretno pomoč gospodarski politiki pri analizi in izvedbi ukrepov, ki so potrebni za utemeljevanje novih odnosov v gospodarstvu.

Po pozdravu predsednika okrajne Rika Jermana so posamezni referenti podali svoje referate, in sicer inž. Ivan Lavrač o iniciativi in konkurenci v našem gospodarstvu, dr. Lev Geržinič o tržišču industrijskih proizvodov v luči blagovnega prometa in trgovine ter Gustav Zadnik o tržišču industrijskih proizvodov s finančne strani. K referatu skupine 14 avtorjev iz kmetijske sekcije ljubljanskega društva o tržišču kmetijskih pridelkov je podal ekspoz. Jože Navinšek.

ODGOVORNOST V NAŠEM GOSPODARSTVU

Mnogo zanimanja je izzval referat inž. Lavrača o iniciativi in konkurenci v našem gospodarstvu kot uvod v ostale referate. Potem ko je prikazal vlogo plana v gospodarskem sistemu in vlogi konkurence na trgu, je govoril še o pomenu odgovornosti. Dejal je, da je eden izmed bistvenih pogojev za uspešno delovanje celotnega sistema, da vsak organ prevzame tudi ekonomsko odgovornost za svoje odločanje. V našem gospodarskem sistemu pa v primeru nepravilnega predvidevanja in zgrešenega tveganja ni bistveno prizadet blagovni proiz-

vajalec. Ob izgubi podjetja se sicer lahko zmanjšujejo njegovi donoski, vendar lahko tudi zapusti podjetje in preide v drugo. Prizadeta pa je družbena skupnost, ki utrpí izgubo.

Referent deli dobrote podjetja na tri dele: na tisti del, ki izvira iz monopolnega položaja in ga je treba v celoti odvzeti, na drugi del, ki izvira iz znižanja proizvodnih stroškov z racionalnejšo uporabo proizvodnih sredstev in delovne sile, ki naj se kot nagrada kolektivu sorazmerno uporabi za zvišanje osebnih dohodkov članov, in na tretji del, ki izvira iz uspeha v tržnem poslovanju podjetja, iz cenejših nabave proizvodnih sredstev, predvsem pa iz pravičnega tveganja in odločanja o vrsti in obsegu proizvodnje. Višja cena blaga, iz katere izvira ta dobiček, je družbeno priznanje za pravilno usmeritev proizvodnje, nizka cena in zaradi nje nastala izguba pa je družbena kazen za nepravilno odločanje. Ta, tretji del dobička, naj bi bil rezervar za pokrivanje izgub iz običajnih neuspehov. Take občasne izgube so neogibne, vendar pri naših podjetjih povečini niso vidne in izkazane, kar pa ne pomeni, da jih ni.

Ce bi zagotovili odvzem monopolnega dobička, bi tretji del dobička skupaj z drugim predstavljala sedanji čistí dohodek, ki

naj pripada kolektivu, pri čemer naj bi tretji del ostal v podjetju kot nekakšen sklad vsega kolektiva za izravnavanje možnih izgub ob neuspehu v tržnem poslovanju, sklad pa bi se, ko doseže določeno višino, lahko realiziral kot osebna last kolektiva, na primer za nagrade članom kolektiva »za zvestobo« glede na leta zaposlitve v podjetju. Ob slabem poslovanju bi bil kaznovan ves kolektiv, ker bi šla izguba na breme njegovega sklada.

Popoldne so udeleženci zbora diskutirali o vseh referatih, in sicer v treh skupinah. Diskusija se bo jutri nadaljevala. F. S.

Pionirji spet na otroškem zabavišču

Včeraj je otroško zabavišče na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani spet odprlo vrata pionirjem, ki prihajajo, da bi si ogledali, kaj jim je pripravil Dedek Mraz za novoletne praznike. Najbolj se pionirji zanimajo za električni vlak, ki ne utrudno hiti iz kraja v kraj, in pa za prostor, kjer lahko zasluži lepo nagrado, če pravilno odgovorijo na tri vprašanja o prometnih znakih in cestnih predpisih.

Pred komisijo

Iz leta v leto večji stroški

S skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje

Ljubljana, 27. decembra. — Na zadnjem letošnjem zasedanju skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, ki je bilo v četrtek, dne 25. decembra v Ljubljani, se je razprava v glavnem dotikala analiz celotnega poslovanja socialnega zavarovanja, ki jih je za zasedanje pripravil Izvršni svet skupščine.

VSE CENE ZA ZDRAVSTVENE STORITVE BI MORALE BITI REALNO DOLOČENE

Popolnejša mreža zdravstvenih ustanov in kvalitetno boljše zdravstvene usluge terjajo vsako leto večje stroške za zdravstveno službo. To je razumljivo, kot so tudi utemeljeni večji izdatki zaradi povečanja števila zavarovan-

vancev, večjega števila zdravstvenih storitev ter zvišanih prejemkov zdravstvenega osebja. Pojavljajo pa se določene nenormalnosti, ki jih ni moč utemeljevati, ne zagovarjati. Tako je na primer s stroški za zdravila, ki so bili letos za 41% višji kot lani. Dalje je tudi socialno zavarovanje ugotovilo pretirano povečanje števila honorarnih zaposlitvev v zdravstvenih ustanovah, pri čemer ne gre le za vprašanje izdatkov, temveč tudi za poslovanje zdravstvene službe, ki ne more nuditi kvalitetnih uslug, če so ljudje zaposleni na treh, štirih mesih.

Skupščina je zavzela glede teh problemov načelna stališča in sklepe, ki naj v bodoče pomagajo pri odpravljanju takih nepravilnosti.

Naravna zdravilišča

važen člen v verigi zdravljenja

Ljubljana, 27. decembra. Skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani je na današnjem zasedanju obravnavala poročilo o problematiki kopališko klimatskega zdravljenja. Predvsem so poudarjali kriterije, ki se vedno bolj uveljavljajo in katerih cilj je, poslati v naravna zdravilišča res take bolnike, ki jim klimatsko zdravljenje najbolj koristi. Kot zelo uspešen se je pokazal nov ukrep Okrajnega zavoda, ki je uvedel pošiljanje onih delavcev v naravna zdravilišča, za katere je to predvsem preventiven ukrep. Upoštevali so izčrpanost in podhranjenost v zvezi z lažimi obolenji, kjer je pravočasno okrevanje v zdraviliščih preprečilo poslabšanje zdravstvenega stanja in spet vrnilo delovnim ljudem življenjske sile.

V zvezi s to problematiko je podala na skupščini poročilo tudi dr. Kuraltova o letovanju šolske in predšolske mladine. Skupščini je priporočila sklepe, ki naj za-

gotovijo dobro in pravočasno pripravo za letovanja v bodočem letu. M. N.

V ljubljanskem Tivoliju, v luči sončnih žarkov, ki jih te dni tako zelo pogrešamo

Ljudska mladina

bo sodelovala na svetovnem festivalu mladine in študentov

Beograd, 27. dec. (Tanjug). — Centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije je na svojem sestanku 24. decembra sklenil, da bo LM Jugoslavije sodelovala na sedmim svetovnem festivalu mladine in študentov, ki bo od 26. julija do 4. avgusta 1959 na Dunaju.

Tudi Centralni odbor Zveze študentov Jugoslavije je na svojem sestanku 22. decembra sprejel sklep o sodelovanju ZSJ na tem festivalu.

Na sestankih so sklenili, da bo sodelovala na festivalu enotna skupina mladine obeh organizacij.

Zgrajen najvažnejši objekt makedonskega dela ceste »Bratstvo-enotnost«

Iz direkcije za izgradnjo avtomobilske ceste Skopje—Dijevljela poročajo, da je dograjena že 19 km ceste od Titovega Veleša do Negotina. V bližini Titovega Veleša so zgradili tudi velik betonski most čez Vardar, najvažnejši objekt na makedonskem delu avtomobilske ceste »Bratstvo-enotnost«. Most je dolg 170, širok pa 11 metrov.

Obilo pomaranč

Beograd, 27. dec. (Tanjug). — Za novoletne praznike in v prvi polovici januarja bo trg dobro založen z južnim sadjem, zlasti s pomarančami. Te dni so prispеле znatne količine pomaranč, in sicer iz Grčije 300 ton, iz Maroka 650 ton, s Cipra 250 ton in iz Egipta 250 ton. V kratkem dobimo iz Maroka še 650 ton pomaranč. Na Reko je prispela prva pošiljka dateljnov — 315 ton, iz Iraka pa bomo dobili ostle pošiljke v januarju.

Premiera drame »Za Lukrecijo«

Beograd, 27. dec. (Tanjug). — Sinoči je bila v Jugoslovanskem dramskem gledališču premiera drame »Za Lukrecijo« Jeana G. Rodouja. To je bila prva uprizoritev dela tega znanega francoskega književnika v Beogradu.

Tudi artisti socialno zavarovani

Beograd, 27. dec. (Tanjug). — V Zveznem zavodu za socialno zavarovanje so včeraj podpisali pogodbo o socialnem zavarovanju artistov. Artisti Jugoslavije bodo tako prvič socialno zavarovani.

ROMAN ALBREHT

Dve tretjini sredstev

vost, kako so vsklajene usluge teh ustanov z gospodarsko zmogljivostjo delavcev, od vsega tega je prvenstveno odvisna realna življenjska raven delavcev.

Ugotoviti moramo, da v tem pogledu v naših industrijskih, delavskih središčih še krepko zaostajamo. Doslej smo zgradili, modernizirali, razširili itd. predvsem sredstva za proizvodnjo. To je, uresničeno velika tovarna in jih opremiti s sodobnimi strojnimi napravami. Nismo pa uspeli v enakem obsegu zagotoviti razvoja vseh tistih ustanov, služb in objektov, od katerih so odvisni življenjski pogoji delavcev. V nekem pogledu so se splošne življenjske razmere v industrijskih središčih, zlasti nekaterih, v zadnjih letih celo poslabšale. Zaradi izgradnje in razširitve tovarne se je število prebivalstva v posameznih središčih povečalo, v mnogih primerih podvojilo, medtem ko so ostale ustanove in službe, ki neposredno vplivajo na življenjske in družbene razmere, nespremenjene, s staro zmogljivostjo.

MOŽNOSTI ZA VEČJE NEGOSPODARSKO INVESTICIJE SO USTVARJENE

V zadnjih letih smo zato začeli posvečati vse večjo pozornost problemom življenjskega in družbenega standarda delavcev, razvoju objektov in ustanov, ki neposredno vplivajo na življenjske razmere. S tem v zvezi je bil napravljen tudi občuten gospodarski premik v delitvi dohodka gospodarskih organizacij. V nekaj letih nazaj se namreč iz leta v leto povečujejo sredstva, ki pri delitvi dohodka gospodarskih organizacij ostajajo gospodarskim organizacijam, to je delovnim kolektivom in komunalnim skupnostim. Na ta način so dane tudi praktične gospodarske možnosti za to, da

se izboljšajo delovni in življenjski pogoji delavcev. Toda kljub temu, da smo se jasno dogovorili, da bomo posvetili prvenstveno pozornost problemom družbenega standarda, kljub dejstvu, da so sredstva delovnih kolektivov v zadnjem času občutno povečala, je vendar opaziti, da življenjski standard delavcev ne raste v zadovoljivem obsegu. Nasprotno, opaziti je, da vsako leto rahlo zaostaja za predvidevanji v družbenem planu, in to kljub pogostim intervencijam vseh družbenih činiteljev. Glavni vzrok za to tiči v dejstvu, da so delovni kolektivi v preteklih letih še vedno vložili več svojih sredstev v gospodarske investicije, to je za nabavo delovnih orodij, strojev, strojnih naprav, za izgradnjo proizvodnih objektov in podobno, kot pa za potrebe družbenega standarda.

Vzrokov za to, da so v preteklih letih delovni kolektivi tako razpolagali s svojimi sredstvi, to je, da so dajali prednost gospodarskim investicijam, je vsekakor več. Pred leti delovni kolektivi niso razpolagali s pomembnimi količinami sredstev in zato niso mogli sproti oskrbi potrebne modernizacije, izboljšav itd. svojih strojnih naprav. Sedaj bi radi vsi to nadoknadili. V nekaterih primerih pa žive v delovnih kolektivih skrite želje, da bi razširili svoje strojne naprave tako, da bi postali veliki delovni kolektivi, da bi ustvarili veliko tovarno, z najmodernejšimi stroji in strojnimi napravami in podobno. Vse te stvari so seveda razumljive, vendar je treba o njih razmišljati z vidika dejanskih ekonomskih zmogljivosti delovnih kolektivov. Marsikdaj se zdi, da pod vplivom posameznih zanesenjakov delovni kolektivi pozabijo na trezno ekonomsko presojo in bi radi več, kot ekonomsko zmorejo. Tako si nakopujejo najrazličnejše investicijske kredite,

BLEDBO privla-
čeval tudi
pozimi

- Letos Blečani prvič uvajajo tudi zimsko turistično sezono, na katero so se dokaj pripravili — Hoteli letošnjo zimo že lahko sprejmejo okrog 400 gostov

Bled je v svetu zaslovel že po letu 1855, ko ga je Švicar Arnold Rikli izbral za središče alpskega klimatskega zdraviljenja. Po prvi svetovni vojni pa se je Bled spreminjal iz klimatskega zdravilišča čedalje bolj v največje jugoslovansko alpsko letovišče.

Toda doslej smo ga poznali predvsem kot poletno letovišče. Bili so le manjši poskusi, da bi na Bledu uvedli tudi zimsko-turistično sezono. Zdaj pa gre, kot vse kaže, zares:

Bled prvič uvaja tudi zimsko sezono.

Potrebe so to že nekaj časa naravnost zahtevale. Bled ima namreč centralno lego med Bohinjem s Komno in Pokljuko na eni, med Kranjsko goro s Planico na drugi in Krvavcem kot povsem novim zimskim centrom na tretji strani. Ljubitelji zimnega športa imajo z Bleda prometne zveze z vsemi temi kraji. Hkrati Bled ne more več stati ob strani v zimskih sezonah, še zlasti spriču tega ne, ker smo letos dokaj okrepili pogoje za zimski turizem z novimi žičnicami na Krvavcu in Vitrancu v Kranjski gori. Obiskovalcem teh zimsko športnih središč lahko nudi Bled svoje hotele. V ta namen je že v letošnjo zimo na Bledu pripravil nekaj deset tisoč prostov v zakurjenih hotelskih sobah, prihodnje leto pa jih bo čedalje več.

KOPIKA ZANIMIVIH PRIREDITEV

Hkrati je blejsko turistično društvo, ki je letos postalo dokaj agilno, pripravilo obširen in pe-

ljalnice športnih rekvizitov na Bledu odprla podjetja, ki izdelujejo ali prodajajo te rekvizite. Gostom bodo na razpolago tudi vodiči in smučarski učitelji.

FILMSKI FESTIVAL V PRIHODNJE NA BLEDU

Razprave se sukajo tudi okrog filmskega festivala, ki naj bi ga po nekaterih predlogih prenesli na Bled v okvir tamkajšnje zimске sezone. Blečani upajo, da to vprašanje še ni končno odstranjeno z dnevnega reda. Seveda bi se Bled, če bi se odločitev nagnila k njemu, takoj lotil tudi gradnje primerne kino dvorane, pa tudi zimске hotelske zmogljivosti bi povečali.

PROMETNE IN KOMUNALNE IZBOLJŠAVE

Bled ima železniške in avtobusne zveze z ostalimi kraji. V zimski sezoni 1959/60 naj bi se po predlogih Bleda začel reden letalski promet na progi Beograd—Zagreb—Lesce tudi pozimi, medtem ko v poletni sezoni letala že letijo na tej progi. Obstaja tudi predlog, naj bi uvedli tako imenovani »beli vlak«, ki bi ob sobotah pripeljal goste iz Trsta na Bled, ob nedeljah zvečer pa bi jih spet odpeljal domov. Od drugih načrtov za prihodnje leto si

Kadar se Bled pokrije z belo prelestjo, postane še bolj mikaven (Foto: Darko Hribar)

Blečani obetajo, da bo vlak »Slovenija ekspres« vozil ne le do Ljubljane, marveč tudi do Jesenic s postanki v Kranju in Lescah. Znatne možnosti za povečanje dotokov gostov iz bratskih republik pa je Bledu odprla tudi nova avtomobilska cesta Zagreb—Ljubljana.

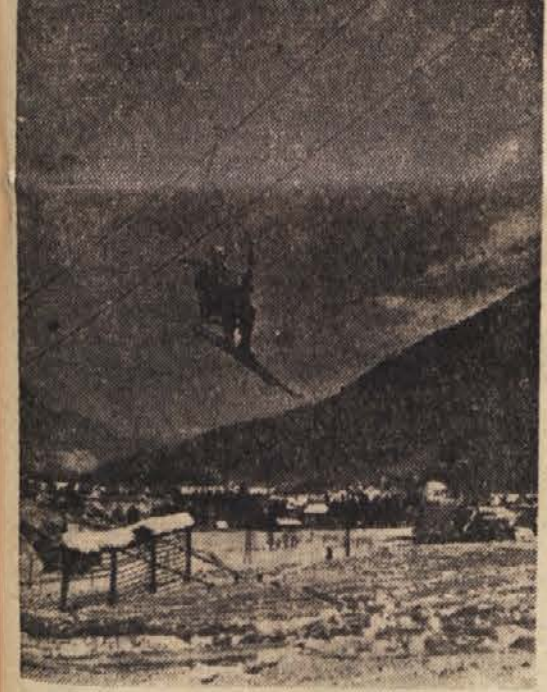
Bled se pospešeno loteva tudi drugih del, ki naj bi ga kar najbolj usposobila za prijetno letno in zimsko letovišče. Dobil je zvezni kredit 184 milijonov dinarjev za obnovo vodovoda ter 23 milijonov dinarjev za delno obnovo kanalizacije. Modernizirali bodo letno kopališče, pozimi

pa gostje v hotelu »Toplice« lahko plavajo v zaprtem bazenu, ki ga stalno polnijo naravni izviri vode, ki ima temperaturo 23 stopinj Celzija. Na Bledu urejajo gradsko poslopje, v katerem bo razen zgodovinskega muzeja še restavracija, pripravljajo pa tudi splošni projekt rekonstrukcije blejskega centra. Razen tega so v zaključni fazi analize blejskega jezera, ki mu bodo zagotovili izdatnejši dotok sveže vode.

Bled začneja torej vabiti goste od blizu in daleč tudi pozimi. Na zimsko sezono se je že letos pripravil z vsestranskimi napori, od uvedbe pestrega koledarja zim-

skih prireditev in znižanih cen, do uvajanja nagrajevanja gostinskih delavcev po učinku. S tem, ko bo turistično sezono raztegnil od poletja tudi na zimo, si bo hkrati zagotovil tudi stalnejši in kvalitetnejši hotelsko gostinski kader, saj bodo zaradi večje stalnosti zaposlitve začeli bolj vstopati v te poklice tudi domačini. Le žal, da je Bled preskromen in še vedno ne dovolj gibčen v propagiranju svojih številnih privlačnosti. Letos je sicer razposlal nekaj deset tisoč prospektov v inozemstvo in po Jugoslaviji, vendar je v tem pogledu storjen res šele začetek.

M. Z.

Kranjska gora z žičnico na Vitrancu (Foto Jaka Čop)

PO NESREČI ITALIJSKE LADJE V NAŠIH VODAH

Rešen brodolomec s »Triestine«

Nesrečo je povzročila eksplozija — Iščejo še šest pogrešanih mornarjev

Posadka motorne jadrnice »Slozna bratca« iz Rogača na Soči je v sredo v opoičanskih urah plula mimo nenaseljenega otoka Maslinovka in opazila na njem moča v kopalnih hlačkah, ki je kričal in mahal s rokami. Potem ko mu je posadka pomagala zlezi na jadrnico, se je oblekel in povedal, da je mornar z italijanske ladje »Triestina«. Antonio Poletti iz Trsta, jadrnica je takoj odpeljala v Rogačo, kjer je zdravnik pregledal rešene mornarja in mu nudi prvo pomoč. Jadrnica je v četrtek zjutraj priplula v spliško luko, kjer je Antonio Poletti povedal pristanskim oblastem, kako se je potopila »Triestina« in kako se je sam rešil.

Takoj potem so ga prepehtali v Sibenik, od koder se zmerom

vztrajno iščejo ostale člane posadke potopljene ladje. Preživeli mornar se bo v Sibeniku sestal s predstavnikom lastnika »Triestine« Mariom Fragiocomom iz Trsta. Velik takojšnji zdravniški pomoči se Antonio še ne počuti dobro, ni pa več navarnosti za njegovo življenje. Rešeni mornar je povedal, kaj ve o nesreči in kako se je rešil.

TOVORNA MOTORNA LADJA »TRIESTINA«

Je prejšnji teden nakladala v tuniški luki Sfax 490 ton superfosfata, da bi ga odpeljala v neko zahodno deželo. Na poti iz Sfaxa je pristala v luki Monopoliju blizu Barja, kjer se je izkrcal stalni ladjski kuhar Antonio Matoli. Na 490-tonski ladji je ostalo samo 7 članov posadke; kapitan Fragiocomo Pietro di Antonio, prvi oficir Mas-

simo Furiano, drugi oficir Bruno Verk, ter mornarji Fragiocomo Lorenzo, Bruno Beranek, Silvio Ravellini in Antonio Poletti.

Eksplozija ob devetih zvečer

V nedeljo 21. decembra je plula ladja po Jadranskem morju proti otoku Sušcu. Pihal je rahel jug. Antonio je po izmeni straže odšel v kabino in legel. Veter je pihal čedalje močnejše. Bilo je približno ob devetih zvečer, ko je močna eksplozija vrgla dva mornarja s postelje. Poletti je oblekel hlače in stekel na palubo. Kapitan je klical posadko. Motorji so delali s polno paro.

Eksplozija je nastala v prednjem delu ladje, ki se je močno nagnila. Na palubi se je zbralo samo pet članov posadke; prvega oficirja in mornarja Ravellina ni bilo med njimi. Kapitan je vzel mornarjem, naj prerežejo vrvi, s katerimi so bili privezani na ladji rešilni čolni. To pa se ni posrečilo, ter je bila nevarnost, da bi posadka utonila skupaj z ladjo. Vse to je trajalo kvečjemu dve minuti. Ladja je bila sedem do osem morskih milj od svetilnika Muio. Člani posadke so poskakali v vodo in začeli plavati proti svetilniku.

Poletti je med plavanjem opazil, da je ostal sam, vendar pa je plaval naprej. Bila je temna noč in valovi so bili čedalje večji. Nekje pred svetilnikom je slišal svojega tovariša Lorenza, kako kliče na pomoč. Ni pa mu mogel pomagati. Ko je priplaval do svetilnika, so bili valovi že zelo veliki in grozila mu je nevarnost, da ga treščijo ob pečine. Zato je odplaval proti otoku Svilianu. V ponedeljek zgodaj zjutraj je začutil tla pod nogami. Otok Svilian pa je zunaj prog, po katerih plujejo ladje.

OD OTOKA DO OTOKA JE PLAVAL

Ceprev sam, je Poletti v torek zjutraj odplaval proti otoku Barjaču. Na njem je nekaj časa počival, potem pa je odplaval proti otoku Maslinovki, kjer ga je v četrtek našla posadka jadrnice »Slozna bratca«.

V začetku sem bil lačen in žejen,« je pripovedoval Poletti. »Tudi zeblo me je. Kmalu pa sem si opomogel. Napili sem se vode iz razpoke v skali. Zelo me je zeblo, ker sem imel na sebi samo kopalne hlačke. Da bi se ogrel, sem vzdigoval kamenje. Spriču mraza sploh nisem spal, dokler nisem spiezal na jadrnico.«

Pristanišče oblasti v Sibeniku, organi sekretariata za notranje zadeve in ribiški sibenjskega otočja vztrajno iščejo ostale člane posadke potopljene ladje. Ribiški iz Jezera so našli v ponedeljek na otoku Mali Mlinjak truplo 31-letnega Bruna Beraneka. V njegovih hlačah so našli osebne izkaznice in signalne vzgibalce, ki jih ni utegnil uporabiti. Na jugovzhodni strani otoka so našli ribiški tudi truplo 30-letnega mornarja, ki je imel na sebi samo nogavice. Kdo je ta mornar, še niso ugotovili.

Po izpovedbah rešene mornarja in po ostankih potopljene ladje, najdenih v morju, so ugotovili, da se je »Triestina« potopila zato, ker je nastala na njej eksplozija. Zakaj je prišlo do eksplozije, pa še niso dognali. Bržda jo je povzročila voda, ki je vdrila v silos dišče superfosfata.

S. P.

za družbeni standard

ki jim leto za letom vzamejo vsa njihova razpoložljiva sredstva. Zaradi tega so praznih rok, ki je treba poskrbeti za stanovanja, za prehrano, za šolanje kadrov itd. V nekaterih primerih pa v delovnih kolektivih mislijo še po starem. Mislijo namreč, da bo za družbeni standard skrbela neka anonimna družbena skupnost in pozabljajo, da so ta družbena skupnost oni sami in da imajo razpoložljiva sredstva sami v rokah.

Seveda je težko stvari urediti tako, da bi bil volk sit in koza cela. Možno je eno ali drugo. In če v naših industrijskih središčih ugotavljamo, da slabo urejene življenjske in delovne razmere, v katerih živi doberšen del delavcev, vplivajo na njihovo proizvodnost, da jim otežkočajo, da bi iz delovnih orodij iztisnili več kot doslej, potem je povsem razumljivo, da je te stvari treba prvenstveno urediti. To pa se pravi, odločiti se je treba in skozi nekaj let vlagati večino sredstev v ureditev objektov in služb družbenega standarda. To v bistvu predlagajo sindikati.

DVA POGOJA ZA URESNIČITEV PREDLOGA SINDIKATOV

Predlog sindikatov pa je mogoče uspešno uresničiti le pod dvema pogoje: če bodo delovni kolektivi odločno namenili dve tretjini svojih sredstev za potrebe družbenega standarda in če bodo zagotovili, da bodo ta sredstva tudi dejansko potrošena v ta namene. To se pravi, da je mnogo premalo, če dosežemo samo to, da delavski sveti odločijo dve tretjini sredstev delovnih kolektivov za potrebe družbenega standarda, da pa pri tem ni povsem jasno določeno, kaj naj se napravi s tem denarjem in v kakšnem času. Smoter te preusmeritve v gospodarsko središče delovnih kolektivov bo namreč dosežen le tedaj, če bodo sred-

stva hitro in učinkovito vložena in če se bodo hitro začeli kazati sadovi takih vlaganj.

Pri uresničevanju take gospodarske politike s sredstvi delovnih kolektivov se bomo seveda srečali z marsikaterimi problemi. Eden takih problemov je, da smo kratkoročno skoraj praznih rok, kar se tiče investicijskih programov in načrtov za negospodarske investicije. Ta slabost se kaže že v perspektivnih družbenih planih občin in okrajev, ki so v pogledu negospodarskih investicij v večini še nekonkretizirani. Podobno tudi gospodarske organizacije ne razpolagajo s potrebnimi investicijskimi programi in načrti za negospodarske investicije. V tem pogledu je trenutno stanje ugodno samo v pogledu stanovanjske izgradnje. Za stanovanjske objekte je načrtov na pretek. V večji zagati smo že pri izgradnji objektov za družbeno prehrano, družbenih objektov, objektov za prosvetno življenje, objektov za izobraževanje, zdravstvenih in športnih objektov itd.

Nekateri menijo, naj delovni kolektivi letos ne bi določili dveh tretjin svojih sredstev za potrebe družbenega standarda prav vsled tega, ker ni investicijskih programov in načrtov, ampak naj bi počakali do tedaj, ko bomo imeli take programe in načrte. To je seveda vsekori zmotno. Prav dejstvo, da smo skoraj praznih rok, kar se tiče programov in načrtov za negospodarske investicije, nas sili, da z dosedanjim praksom prelomimo in zagotovimo razvoj negospodarskih investicij. Samo tako bomo prišli tudi do programov in načrtov.

Odprla se je druga nevarnost. V nekaterih občinah se namreč zavzemajo, naj bi delovni kolektivi dve tretjini svojih sredstev enostavno nakazali občinskemu ljudskemu odboru, ki bo potem ta sred-

stva po svoji uvidevnosti vložil tako, da se bodo izboljšali življenjski in delovni pogoji delavcev. Razumljivo je, da delovni kolektivi takih pobud ne sprejemajo. Delavci zahtevajo, da točno vedo, v kakšen namen dajo svoja sredstva, da vedo, kaj bo napravljena z njihovimi sredstvi in v kakšnem času. Tako pa je tudi prav: delovni kolektivi morajo spremljati porabo svojih sredstev in morajo imeti možnost, da presojaajo, če se ta sredstva uporabljajo tako, kot so jih kolektivi namenili, in da lahko posredujejo, če se ne uporabljajo prav. Sleherno administrativno združevanje sredstev delovnih kolektivov v »občinski blagajni« lahko samo okrepi posamezna lokalistična in ozkogrudna pojmovanja, ki se pojavljajo v nekaterih delovnih kolektivih in za katerimi se največkrat skriva taka ali drugačna škodljiva gospodarska računica. Ne gre namreč prezreti dejstva, da nismo še povsem preživeli starih naziranj, ki se kažejo v tem, da naj vsak delovni kolektiv poskrbi za svoje delavce, da kratkoročno vse življenje delavcev zapre za plotove svoje gospodarske organizacije.

SODELOVANJE DELOVNIH KOLEKTIVOV PRI PROGRAMIH KOMUN

Ureditve gmočnih razmer, v katerih žive delavci določenega industrijskega, delavskega središča, torej predvsem zahteva močno uveljavitev sodobne komunalne miselnosti, politične komunalne skupnosti. Tej pa je tuje vsako administrativno poseganje občine po sredstvih delovnih kolektivov. Njej je v enaki meri tuje vsako mišljenje, da naj vsak delovni kolektiv vase zaprti oči in v komuni, ki jih življenje izven plotov tovarne nič ne briga. Sodobna komunalna politika, sodobna politična komunalna skupnost namreč terja, da se življenje v komuni presoja s celovitega vidika, to je, da sleherni delovni kolektiv misli o vsem, kar vpliva na življenje delavcev v industrijskem središču, da sleherna družbena,

socialna, prosvetna itd. ustanova misli na to, kako bo v največji meri služila potrebam delavcev slehernega delovnega kolektiva. Tako politično pojmovanje komunalne skupnosti terja tudi ustrezno pojmovanje o gmočnih sredstvih. Preživelo je mišljenje, da ima komuna toliko razpoložljivih sredstev, kolikor jih je v proračunu občine, ampak je res, da je komuna toliko bogata, kolikor sredstev imajo delovni ljudje v njej. Zaradi tega tudi življenjskih pogojev delavcev v komuni ni mogoče urejevati samo z vidika sredstev, ki so v občinskem proračunu, ampak z vidika sredstev, s katerimi razpolagajo delovni ljudje v občini. To pa se pravi, da morajo delovni kolektivi s svojimi sredstvi sodelovati pri urejanju družbenih in življenjskih razmer, v katerih delavci žive. Imeti pa morajo možnost, da neposredno sodelujejo pri izdelavi programov in načrtov, po katerih se urejajo družbene in življenjske razmere delavcev v določenem kraju. Zdi se, da je nujno potrebno zagotoviti v občinskih skupnostih tako harmonično obravnavo problemov, če hočemo uspešno uporabiti sredstva, ki jih bodo delovni kolektivi določili letos za potrebe družbenega standarda.

Od tega, če bodo delovni kolektivi odločili ob koncu letošnjega leta dve tretjini svojih sredstev za negospodarske investicije, si torej obetamo več plodov. Predvsem bi to rodilo učinkovito izboljšanje življenjskih razmer, v katerih žive delavci v industrijskih središčih. To bo odprlo urejanje družbenega, življenjskega in delovnega standarda delavstva na najširši fronti tudi za bodoča leta. Od tega posredno pričakujemo občutno povečanje storilnosti in proizvodnje v našem gospodarstvu. To bo nadalje okrepilo prosvetno in izobraževalno dejavnost v delavskih središčih. Način, kako se bodo sredstva zbirala in uporabljala, pa bo vsakakor prispeval tudi k nadaljnjemu oblikovanju sodobne fiziognomije naše industrijske komunalne skupnosti.

Prekinjeni stiki med Francijo in Gvinejo še na gospodarskem torišču

Pariz, 27. dec. (Tanjug). — Odnosi med Francijo in njeno bivšo kolonijo Gvinejo so zabredli danes v novo zagato, ker so prekinili pogajanja o gospodarskih stikih med obema deželama. Odposlanec francoskega ministrstva za prekomorska ozemlja Robert Bagues, ki mu je bilo zaupano, da bi sklenil prvi sporazum o ureditvi teh vprašanj, se je sli noči vrnil v Pariz, ne da bi bil kaj opravil.

Pogajanja so prekinili sprito nasprotujočih si gledišč o pripoznanju nove neodvisne afriške države. Na francoski strani danes poudarjajo, da je formalno in pravno pripoznanje Gvineje odvisno od ureditve vrste drugih vprašanj v zvezi s splošnimi političnimi in gospodarskimi smernicami nove države. Predsednik gvinejske vlade Seku Ture je izjavil, da postajajo pogajanja za sklenitev prvega gospodarskega

sporazuma pod takšnim pritiskom iluzorna in brezpredmetna.

V uradnih krogih pojasnjujejo sedanje francosko okrevanje v glavnem z ustavnimi težavami. Trdijo namreč, da so na tem vprašanju zainteresirane predvsem članice nove Francosko-afriške skupnosti, ki pa se še ni konstituirala in torej ne more odločiti o tem vprašanju. Zaradi intervencij mnogih gospodarskih krogov, zlasti težke industrije, zainteresiranih v Gvineji, je vlada skušala postaviti »normalizacijo stikov« na tla gospodarskih in kulturnih vezi. Sklep, da bo takšno »kompromisno proceduro« prepustila predstavnikom ministrstva za prekomorske zadeve, pa je povzročil neuspeh tega načrta.

V Pariz je danes kljub Turejevemu pesimizmu prispel njegov poseben odposlanec Nabi Jula.

Atene v pričakovanju pobud iz Londona in Ankare za trojno konferenco o Cipru

Atene, 27. dec. (Tanjug). — V Atenah danes znova poudarjajo, da grška vlada ni začela nobene posebne diplomatske akcije v zvezi s ciprskim vprašanjem. Predstavnik vlade pravijo, da vlada po zasedanju OZN in po neuradnih razgovorih, ki so jih imeli ministri Velike Britanije, Turčije in Grčije v Parizu, ni bila obveščena o morebitnih novih glediščih in predlogih Londona in Ankare. Zato označujejo vse napovedi o začetku trojnih razgovorov, ki prihajajo iz Velike Britanije in Turčije, za prezgodnje in neutemeljene.

Atenski krogi tudi poudarjajo, da je v sedanjem trenutku najvažnejše, na kakšno stališče se bo postavila britanska vlada nasproti napovedanim diplomatskim razgovorom med tremi deželami. Nič pa še ne kaže na spremembe v

britanskem stališču, kar po atenskih komentarjih ni ne ugodno znamenje ne »bodrilo« dejstvo. Pričujejo tudi reagiranje s turške strani. Grški krogi poudarjajo, da je vlada nedavno v poslanski zbornici pojasnila svojo dosedanje pripravljenost, da bi se stiki s Turčijo zboljšali, in je predlagala, naj bi poiskali kak izhod za ciprsko vprašanje.

Turška vlada pa še ni obvestila grške o tem, kako presoja takšne grške predloge. V Atenah za zdaj menijo, da Karamanlisova vlada ne bo sprožila pobude za začetek trojnih razgovorov. Za zdaj pričakuje pobudo iz Londona in Ankare, po njenih predlogih pa bo povedala, ali so takšni predlogi lahko podlaga za nadaljnje razgovore, katerih cilj naj bi bil, pripraviti mednarodno konferenco o Cipru. Grčija slej ko prej

vztraja na dobro pripravljeno konferenci in na poročstvu, da bo njeno delo uspešno. V Atenah za zdaj samo ugotavljajo, da so nastale pozitivne spremembe v vzdušju med vsemi tremi zainteresiranimi deželami, ki se je zboljšalo in bi lahko omogočilo diplomatsko akcijo.

Straža pred britansko trgovino v Nikoziji

Pozitivno sodelovanje

Na Poljskem je te dni izšla v poljščini izdaja jugoslovanskega književnega otroškega časopisa »Zmaj«, namenjena poljskim otrokom. Izdajo so natisnili v 200.000 izvodih. Izbor pripovedi in pesmi za otroke je bogato ilustriran s slikami in risbami najbolj znanih jugoslovanskih umetnikov. Poljski otroci se bodo tako seznanili s preteklostjo jugoslovanskih narodov, z narodnoosvobodilnim gibanjem in ljudsko revolucijo v Jugoslaviji ter z graditvijo socializma v naši deželi. V predgovoru, ki ga je uredništvo jugoslovanskega časopisa naslovlilo na poljske otroke, so podali osnovni pojmi o Jugoslaviji, o njenih ljudeh in zgodovini ter o naravnih lepota dežele.

Poljsko izdajo časopisa »Zmaj« so objavili na podlagi izmenjave s poljskim otroškim časopisom »Plomik«, katerega jugoslovanska izdaja je v Beogradu že izšla. Uredništvo »Plomika« pozdravlja v predgovoru k tej izdaji najmlajše jugoslovanske bralce in sponožno željo poljskih otrok, da bi se čim bolj seznanili z našimi otroci. Tudi v jugoslovanski izdaji »Plomika« je obilo fotografij in ilustracij, narodnih pripovedi, zgodb o poljskih umetnikih in znamenitih poljskih ljudeh.

JEKLO IN ZASTAVE

Konjunktura v starem Zekingenu, odkar Flick spet vlada v Nemčiji

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, decembra. Majhna, skromna in že staromodno opremljena tovarna v zakotnem Zekingenu je bila zmerom nekako vtrita s pompozno ritmom gibanja vseh tistih orjaških jeklarn, ki so doslej pisale industrijsko zgodovino Nemčije. Pritlikavi sopotnik je svojo skromno pojavo samo na poseben način posredoval zunanji videz temu gibanju. V tej tovarni že celo stoletje izdelujejo zastave. Stikali so jih že nešteto in različen vrst, od cesarskih, ki so obvezno vihrale raz hiš na Wilhelmov rojstni dan, prek weimarsko-republikanskih in hitlerjevskih do sedanjih spet črno-rdečih.

Iz bilanc te tovarne je videti, da je žela največje uspehe, ko je izdelovala zastave s kljukastim križem. Konjunktura v Zekingenu pa se je vsekakor zmerom ujemala z visokimi skoki proizvodnje v velikih koncernih nemške jeklarske industrije. Prva izjema je nastala v naših časih. Zahodnonemška proizvodnja jekla je zdaj že presegla vsa pričakovanja in tovarna zastav je šla v konkurz. Tovarna v Zekingenu pa najbrž ni bila kos kratkotrajnemu povojnemu zastoju. Vendar pa drži trditev, da je zahodnonemška zvezna vojska pripravljena prisločiti na pomoč tej ogroženi panogi narodnega gospodarstva. Tako bo tovarna v Zekingenu prebrodila tudi svojo sedanjo krizo.

Štab koncerna v Düsseldorfu

Največji zahodnonemški industrijec Friedrich Flick je nedavno pokupil večino delnic tukajšnje dinamične družbe, ene izmed nekdanjih Nobelovih trvd, in tako tudi to panogo vključil v svoj orjaški jeklarski koncern. Može šest let predsedel v ječi, ker ga je zavezniško sodišče takoj po vojni obsodilo kot Hitlerjevega sodelavca. V naslednjih sedmih letih pa je svojo moč ne le obnovil, marveč še povečal. To, da je zdaj prevzel še proizvodnjo razstreliv, pojasnjujejo z izredno rentabilnostjo te panoge, katere akcije so zadnje čase poskočile za celih 620 točk nad nominalo.

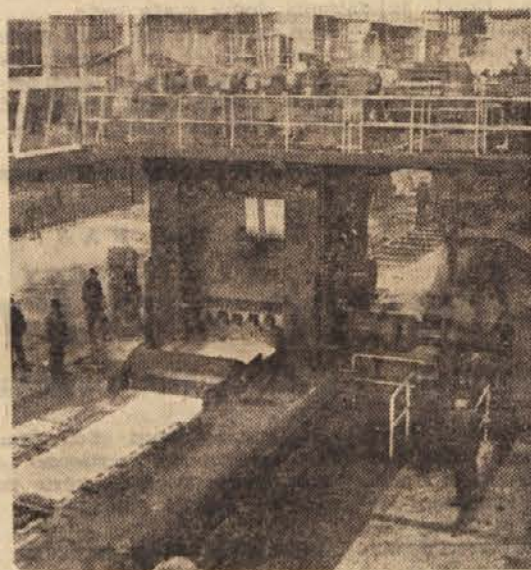
In vendar delnice za Flicka nikoli niso bile sredstvo za pridobivanje čistega dobička. S tem se ukvarjajo zakoniti borzni spekulanti, on pa ne. V njegovih rokah so delnice to, kar so vojaki v rokah vojskovodje: sredstvo za nova osvajanja. Glavni delničarji Nemške banke so tako kmalu potem, ko je prišel Flick iz zapore, ugotovili, da so začele delnice velike avtomobilске družbe Daimler-Benz nenadoma dražiti. To je bil dokaz, da jih nekdo naglo kupuje. In preden so se znašli, se je že pojavil na obnem zboru delničarjev te družbe Flickov pooblaščenec s četrtino vseh delnic v žepu in zahteval zase ustrezno mesto v nadzornem odboru. Na njegovo zahtevo so dali potem 80 % vsega posojila za saniranje konjunkturne krize Auto-Union, kjer je bil Flick že prej kupil 40 % delnic, tako da sta zdaj obe trvdki praktično združeni kot najmočnejši proizvajalec avtomobilov v Zahodni Nemčiji.

Skrile pod plaščem poslovnih tajne pripravljajo v Flickovi poslovni palači v Düsseldorfu, glavnem štabu orjaškega koncerna, dobro premišljene poteze vedno novih osvajanj. Zelo dobro plačani uslužbenci, suženjsko vdan svojemu gospodarju, vohajo po tujih bilancah, skrivaj prenašajo

delnice z enega področja na drugo in tako grade piramido koncerna, da je čedalje višja.

Država v državi

Takoj po prvi svetovni vojni, ko je imel Flick samo nekaj jeklarn, je prišla do izraza njegova izredna sposobnost za manevriranje s tujim kapitalom. Sprito takratne hude krize so

Pogled v valjarno ene izmed velikih železarn v Porurju

blagajne takratnih strank (ne samo desničarskih, marveč za vsak primer tudi Socialnodemokratske) bogata sredstva. Mnogo denarja je šlo seveda tudi v žep posameznih državnikov (n. pr. takratnega zunanjega ministra Stresemanna in državnega kanclerja Schleicherja). Kmalu potem je Flickov koncern podprl naciste. Samo kolovodji Gestapa so zagotovili stalni letni znesek 100.000 mark.

Flickov urad je pravočasno ocenil tudi bližnjo katastrofo hitlerjevske vojske in države ter se začel pripravljati na življenje v povojnih razmerah. Ze leta 1943 je razpolagal s približnimi podatki o zavezniških načrtih o razdelitvi Nemčije na štiri področja, tako da je že takrat lahko napravil v svojem koncernu nov razpored. Tudi v zavezniskem zaporu je Flick nemoteno vodil svoje posle. Skoraj vsak dan so prihajali k njemu njegovi pooblaščenec, preoblečeni v advokate, in njihovi uslužbenci, opremljeni z vsemi poročili o stanju poslov v njegovem koncernu in v celotnem, zahodnonemškem gospodarstvu. In namesto da bi kot jetniški knjižničar pregledoval in urejal knjige, je Flick prebiral svojo običajno literaturo — poslovne bilance.

Visoko, visoko nad njimi pa je tistih nekaj mogotcev Flickovega kalibra, ki kakor veliki vojskovodje prenašajo moč svojih delnic z enega območja na drugo ter z neprestanim spreminjanjem premoženjskih odnosov kroje usodo zahodnonemškega gospodarstva po svojih daljnosežnih strateških zamislih. Njihovi ljudje sede povsod: v podrejenih družbah in bankah, v političnih strankah, v samem parlamentu, kjer je mnogim poslancom pravi in uradni poklic prav ta ali ona funkcija v velikih trvdkah. Tega zdaj sploh več ne prikrivajo.

Podlaga, na kateri so zrasli mogotci takšnega kalibra, je slej ko prej jeklo. Najtrša snov, iz katere lahko grade piramide velikih koncernov, trdnice za določeno državno politiko, včas pa tudi vlivajo topove. Konjunktura v tej industrijski panogi je prejšnje čase zmerom dramila zavest o moči nemškega naroda. In tako je odpirala svetlejšje perspektive tudi tovarni za izdelovanje zastav v zakotnem Zekingenu.

Jeklo in zastave! Poslovne bilance o teh dveh proizvodih je zmerom dobro skrbno proučevati, in sicer vzporedno. Jeklo in zastave! Poslovne bilance o teh dveh proizvodih je zmerom dobro skrbno proučevati, in sicer vzporedno. Jeklo in zastave! Poslovne bilance o teh dveh proizvodih je zmerom dobro skrbno proučevati, in sicer vzporedno.

Pogled v valjarno ene izmed velikih železarn v Porurju

Podlaga, na kateri so zrasli mogotci takšnega kalibra, je slej ko prej jeklo. Najtrša snov, iz katere lahko grade piramide velikih koncernov, trdnice za določeno državno politiko, včas pa tudi vlivajo topove. Konjunktura v tej industrijski panogi je prejšnje čase zmerom dramila zavest o moči nemškega naroda. In tako je odpirala svetlejšje perspektive tudi tovarni za izdelovanje zastav v zakotnem Zekingenu.

Jeklo in zastave! Poslovne bilance o teh dveh proizvodih je zmerom dobro skrbno proučevati, in sicer vzporedno. Jeklo in zastave! Poslovne bilance o teh dveh proizvodih je zmerom dobro skrbno proučevati, in sicer vzporedno.

Milan Bajec

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, decembra.

V tej deželi, ki je kult polkovnika Lawrencea povzdignila na raven legende o Robinu Hoodu, junášta obveščevalcev niso zgolj čtivo za razburjanja željne ljudi, marveč tudi resno gradivo za rodoljubno vzgojo mladega naraščaja. Britanski obveščevalci iz pripovedke je praviloma popoln gentleman, neustrašen, nenadkriljiv in v vsakem oziru kos zahrbitnim, čeprav nekoliko prismuknjenim sovražnikom, njegovi predstojniki pa zmerom držijo dogodkov v svojih rokah in v kritičnih trenutkih posredujejo, da rešijo položaj.

Mit o nenadkriljivi modrosti in nepremagljivosti »Intelligence« si lahko pojasnimo s tem, da ostanje opravki obveščevalcev državna skrivnost še dolga leta potem, ko so bili zaključeni, kar je razumljivo. Vse, kar javnost lahko zve, so samo govorice o njihovih uspehih in in naštvu. Dokumente o neuspehih, izdajstvih in drugih nevesočnostih pa običajno skrivajo tako dobro, da ni moč priti do njih.

Zato je zadnje čase duhove v Britaniji močno vznemirila javna polemika v tisku in parlamentu o tem, ali (in koliko) je v drugi svetovni vojni britanska »Uprava posebnih operacij« za okupirano Francijo s svojim amaterstvom in slabo organizacijo olajšala delo nemški protioveščevalni službi.

Brskanje po pepelu pokojnikov

Polemika se je začela z izdajo dveh knjig o uspehih in neuspehih agentov »Uprave posebnih operacij«, v katerih pisca trdita, da so nekateri britanski

POLKOVNIK BUCKMASTER

ČUVA SVOJO SKRIVNOST

agenti v resnici delali za nemški »Gestapo« in »Abwehr« in da se je več pravih britanskih obveščevalcev s padali spustilo naravnost v roke Nemcem, da je celo »Uprava« zavestno žrtvovala celo svoje omrežje v Franciji, da bi odvrnila pozornost Nemcev od nekaterih še važnejših omrežij in operacij, da pa je to svoje ravnanje namenoma prikrila domači javnosti.

Na podlagi teh trditev je neki konservativni poslanec v Spodnjem domu zahteval, naj vlada objavi dejstva in s tem potrdi ali zavrne obdolžitve proti »Upravi posebnih operacij« in predstojniku njene francoske sekcije polkovniku Mauriceu Buckmasterju. Vlada je po daljšem oklevanju odgovorila, da gradiva »Uprave« iz varnostnih razlogov še ni moč objaviti, da pa bo Foreign Office naročil nekemu nekdanjemu nameščencu »Uprave«, naj »svetuje in pomaga tistim, ki iščejo obvestila ter pripravijo objavo nekaterih podatkov«. S tem bo zadovoljeno tudi »škodljivi in neodgovorni« kritiki.

Polkovnik Buckmaster, ki so ga osebno obdolžili neuspehov njegove sekcije, pa se je čutil primoranega odgovoriti na obdolžitve ter »pobrsati po pepelu pokojnikov«, pa čeprav je bilo to še tako mučno.

Seveda smo delali napake, — priznava Buckmaster. — Poleti 1943 se je Nemcem posrečilo razbiti omrežje z imenom »Prosper«, kar je močno zavrla naše operacije. Pomena tega nemškega uspeha

»TEŽKI FRANK«

naj pomaga utrditi francoske finance?

Pariz, 27. dec. (Reuter). — Na sestanku ožje vlade, ki je trajal skoraj okrog 10 ur, so razpravljali o gospodarskem in finančnem položaju dežele. Po sestanku je Jacques Soustelle izjavil, da so sprejeli proračun za leto 1959, davke in takse, kakor tudi ukrepe glede na celotni ekonomski in monetarni položaj. O podrobnostih po izrecnem nalogu De Gaulle ni govoril.

Po mnenju opazovalcev se ukrepi o »ekonomskem in monetarnem položaju« nanašajo na devalvacijo franka in na možnost, da bi uvedli tako imenovani »težki frank«, ki bi veljal 100 sedanjih frankov.

Borze v Parizu in drugod so po odredbi vlade zaprte, da bi preprečili špekulacije. Vlada je ustavila tudi vse finančne transakcije s tujino.

Soustelle je še povedal, da bo De Gaulle o vsem tem govoril jutri po radiu.

Kakor poročajo iz Bonna, spremljajo zahodnonemški gospodarski in politični krogi z največjim zanimanjem napovedane finančno-ekonomske spremembe v Franciji. V Bonnu sodijo, da je Zahodna Evropa pred daljnosežnimi finančno-političnimi ukrepi. Napovedujejo, da bodo vse dežele, ki so včlane v Organizacijo za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC), razen Grčije in Turčije, v kratkem odpovedale pogodbo o evropski plačilni uniji in proglasile svoje valute za konvertibilne. Namesto evropske plačilne unije naj bi veljal sporazum o valutah iz leta 1953, ki doleča tudi ustanovitev sklada z okrog 600 milijoni dolarjev za medsebojno finančno pomoč.

Sodobno kopališče v Bandungu

Madelaine obtožuje

nikoli nisem skušal prikriti ali omalovaževati, toda to je bil samo en uspeh, pa naj so bile njegove posledice kakršne koli in naj so takrat prijeli še toliko ljudi.

Polkovnik Buckmaster pravi, da je prišlo izmed 480 agentov francoske sekcije »Uprave posebnih operacij« v roke sovražniku 130, odločno pa odklanja »strahotne in nedopustne obdolžitve«, da so kogarkoli namenoma žrtvovali, in poziva pisca obeh knjig, naj svoje trditve dokazeta.

Kar zadeva sumničenja, da so bili v vrstah »Uprave« nemški agenti, pravi Buckmaster, da gre za nekega Gilberta, ki je bil odgovoren za sprejemanje in odposiljanje letal, s katerimi so pošiljali v Francijo obveščevalce, iz Francije pa reševali razne politične osebnosti. Tega Gilberta so v februarju 1944 poslali nazaj v Anglijo, kjer je ostal do konca vojne. Leta 1948 ga je francosko sodišče opustilo vseh obdolžitev, da je delal za Nemce.

Gestapo je bil dobro obveščen

Tu pa se nekatera osnovna dejstva ne ujemajo. V knjigi »Dvojno omrežje« je o Gilbertu rečeno, da je bil Gilbert Norman Anglež, odrasel v Franciji, ki ga je Gestapo skupaj z njegovim predstojnikom v juniju 1943 aretirali, pozneje pa ubil v koncentracijskem taborišču. Pisec knjige trdi, da sta Gilbert in njegov predstojnik izdala Gestapu skrivališče orožja, da bi rešila mnogo drugih odpornikov šele potem, ko jima je sovražnik na zašiljanju

Frank v drugo plačuje račun za ukroitev svobodnjupne Alžirije

Na septembrskem referendumu kot na nedavnih predsedniških volitvah je glasovalo za De Gaulle približno 80 odstotkov vseh volivcev. General si je zagotovil večino, kakršne zgodovina francoskega parlamenta ne pomeni. Se več, z novo ustavo si je zagotovil večja pooblastila, kot jih je imel sam Napoleon III., ko se je leta 1852 oklical za cesarja Francije.

To je ena stran medalje. Druga je ta, da se ima general za svoj sedanj in nadaljnji položaj zahvaliti okoliščinam, da so Francijo letos v maju ne le pritirali do praga državljanske vojne, ampak da so alžirski koloni s pomočjo generalov in dela Bourbon-

roštvo, da bo Francija uredila pereče mednarodne probleme v skladu s težnjami in duhom naših dni.

V alžirskem vprašanju De Gaullova vlada ni premaknila prejšnjih mejnikov, ni napravila koraka naprej. Besede »integracija« sicer De Gaulle še ni javno izgovoril — general je med svojimi obiski v Severni Afriki govoril le v prisposodobah, o zgodovinski povezavi dežel na obeh straneh Sredozemlja — vendar pa merijo vsi dosedanja ukrepi na to, da je treba Alžirijo za vsako ceno vključiti v francoski politični in gospodarski organizem.

Nedvomno je paradoks, da nudi ustava Pete republike dosti

S silo alžirskega vprašanja ni mogla in ne bo mogla rešiti. To je dokazala štiriletna bilanca alžirske vojne, med katero se je Francija bolj izčrpala in iztrošila kot sama Alžirija. Napovedano razvrednotenje franka, že drugo v zadnjem poldrugem letu, mora iztegniti vsakega pošteno mislečega Francoza; saj je vojna v Alžiriji prinesla samo razočaranja, izgube, človeške in materialne.

Bolestne ambicije, da mora Francija za vsako ceno ohraniti vso svojo nekdanjo politično oblast v svetu, in tudi vso podedovano, danes tako nerealno fikcno idejo, da je in da mora tudi ostati »la grande nation«, ki prinaša prosvetljenstvo, so spreminile Francijo v mednarodnih odnosih v eno najbolj konservativnih dežel sveta. Francija ne vidi razvoja ne zgodovinskih sprememb, ki se odigravajo pred njenimi očmi. Zato se zapleta v vedno nova in nova nasprotja, iz katerih voditelji dežele preprosto ne morejo in ne znajo najti pametnega izhoda.

Ali ni napovedano razvrednotenje franka očitljiv dokaz za to, da v deželi Franciji nekaj ni v redu?

M. O.

Kako dolgo še

»Slovenski Vesnik« je objavil uvodnik, v katerem ugotavlja, da je minilo še eno leto, ne da bi avstrijske oblasti z zakonom zaščitile pravice Slovencev na Koroškem. Koroški Slovenci bi iskreno radi pripevali k sporazumni ureditvi vseh manjšinskih vprašanj. Zato so njih zastopniki že v začetku leta stavili predsedniku parlamenta dr. Hurděsu pismene predloge, v novembru pa predložili vladi znano spomenico o šolstvu. Tudi Slovenci, ki so bili prizadevani sprito nasilnega izseljevanja za časa Hitlerja, še niso dobili materialne odškodnine. Časnik obsoja protislovensko gonjo nacionalističnih organizacij in šovinističnih elementov proti Slovincem.

Časnik še enkrat v celoti objavlja določbe 7. čl. državne pogodbe iz leta 1955, izmed katerih je bila uveljavljena ena sama, ko so namreč ustanovili državno realno gimnazijo za slovensko mladino v Celovcu. Nobena druga pa vse do danes še ni bila uveljavljena.

Zadruga naj rešujejo deželo vsakoletnih skrbi za živež

New Delhi, 27. dec. (Tanjug) V naslednjih nekaj letih si bo Indija močno prizadevala za razvoj kmetijstva, tako da bodo ustanovili čim več zadrug.

Stalno pomanjkanje živeža je eden najtežjih notranjih problemov dežele. Uradne analize kažejo, da je indijsko kmetijstvo med zadnjimi na svetu, čeprav deželi ne manjka ne zemlje, ne vode, ne sonca, to pa zaradi primitivnega obdelovanja zemlje in razdrobljenosti kmetijskih gospodarstev.

Kmetijstvo bo eden glavnih problemov, ki jih bodo obravnavali na prihodnjem zasedanju letne konference Kongresne stranke. Zasedanje bo januarja v Naguru. »Hindustan Times« napoveduje, da bodo na njem spre-

jeli načelne zaključke o preusmeritvi kmetijstva na zadružno podlago.

Ožji odbor Kongresne stranke je pravkar sestavil predloga, po katerih naj bi se zadružništvo na vasi postopno razvijalo. V prvih treh letih naj bi na kmetijskih ustanovili »uslužnostne zadruga«, ki bi skrbele za to, da bi ljudje lažje prišli do dobrega semena, umetnih gnojil, kmetijskih orodij in da bi bili deležni tudi druge pomoči, vstevši strokovno.

Hkrati z razvojem uslužnostnih zadrug bi uvedli skupno obdelovanje zemlje, pri čemer bi agrarna reforma igrala posebno vlogo. Do konca prihodnjega leta naj bi sestavili vse predpise o agrarni reformi, tako da bi jo lahko praktično opravili že v začetku leta 1960. Presežno zemljo pa ne bi razdelili med ljudi, ki zemlje nimajo, ker bi tako samo povečali število drobnih in negospodarskih zemljiških posestev, marveč bi to zemljo vključili v vsake zadruga sklade in jo obdelovali na zadružni podlagi.

V obdobju prihodnjega petletnega plana naj bi se kmetijska proizvodnja na ta način povečala za 100 %.

Veleposlanik Kveder pri indijskem ministru

Dew Delhi, 27. dec. (Tanjug). Veleposlanik Dušan Kveder je bil pri ministru za razvoj vasi Surendru Komaru Deju. Govorila sta o razvoju jugoslovanskih komun in o bližnjem obisku ministra Deja v Jugoslaviji.

PROMET NA KANALU NARAŠČA Nevarnost tromboze je mimo

Port Said, decembra.

Skozi umetno žilo se že dve leti po suški agresiji počasi dan pretaka kri za neogibno potrebne transfuzije gospodarstev vseh držav. Povsod na svetu, pa tudi širše rodbe Dupontov in Smithov lahko čakajo življenjskega soka na tem ali onem koncu sveta brez posebnega strahu pred trombozo.

Kar zadeva Egiptane, so tudi pripravljeni, kot kaže, pozabiti na vse te stvari: očistili so kanal in naglo obnovili promet, v sto dneh po suški agresiji so sezidali na kraju zombardiranih (bili so to najrevnejši predeli mesta) tri moderne udobne stanovanjske četrti za 50 tisoč ljudi. Razen tega so s precej upravičenosti, posebno še glede na svoje velike načrte, zadovoljni sami s seboj.

In to je zelo važno: vlija jim toliko volje, da jim je presneto malo mar, če jih starokopitni Duponti in Smithi nečesto ali ne morejo razumeti.

Zelene kupole, prekrите z emajliranimi ploščami nič manj ne jemljejo vida kot bleščeče beli zidovi košate palače Sueške družbe. Gotovo tega ni krivo le poznavanje nekaterih znanih dejstev: v resnici učinkuje gospodavalno, kolonialistično, vsiljivo. Vzlic novim gospodarjem in, čeprav so ljubezni in prijazni, ko pripovedujejo, da je bil promet v oktobru rekorden: skozi Kanal je plulo 1700 ladij. Hlad bahate palače ko da moti tedaj, četudi ne ugaša plamena in skoraj otroške radosti v očeh teh duhovno, večino pa tudi po letih mladih upravljalcev arterije svetovnega gospodarstva.

Ni dvakrat reči, da sta imela enak občutek mlada nameščena Sueške družbe Ahmed Ali el Hekali in Muhamed Hegazi, ki spuščata zmerom več ladij po prekopu. Razgovorila sta se, ko da so jima bili zidovi pretesni. Glasno sta znova računala. Število ladij je po nacionalizaciji Sueške družbe iz leta v leto naraščalo: leto dni

pred agresijo, novembra 1955 je plulo po prekopu povprečno po 40 ladij na dan. Sedanje povprečje je že preseglo petdeset. Izredno visoko število — 84 ladij v

enem dnevu, ki so ga zabeležili že marca letos, je bilo preseženo z novimi. Tako ne bo dolgo, ko bodo nove dnevne rekorde beležili že s tremi številkami.

Prekinil sem ju: ali se ne bo zamašilo.

— Zamašilo? Ne. To je pravzaprav velika naloga, ki čaka nacionalizirano družbo in državo. Že, Asuan je veliko večje delo in glavna naloga. Vendar bo tudi pri Asuanu velik delež iz sueške neusahljive zlate žile, ki daje letno 44 milijonov funtov dragocenih deviz. Vse bodo zdaj šle na veliko pregrado.

— Sicer pa, ali ne bi šli raje v klub?

— Zdrveli smo, da bi spotoma videli čim več, po nekaj kilomet-

lemi za vsako tono po sueški registraciji, ki je približno deset odstotkov višja od Lloydove. Zračnali smo, da je devet tisoč funtov za vsak večji potniški parnik kar lepa vsota, da pa so še veliko večje tiste, obračunane po posebnih tarifah za velike tovornjake, nosilke letal in podobno. Težke milijone Sueške družbe smo imenitno obračali v korist dežele.

Gotovo: to in drugo bo zboljšalo socialni položaj prebivalstva. Kako, nisem vprašal. Cisto natančno kako, še oba prijatelja sama nista vedela. Preveč ju je prevzela dinamika njunega vsakdanjega dela, da bi se v taka vprašanja globlje zagrizla. Toda gotovo bo tudi to prinesel čas. Tako me je vsaj prepričal izraz zadrege na njunem obrazu, ko so nam otroci že pozno ponoči nekajkrat pomolili roko: »Baki!«. Ko sem brskal po žepih za drobižem in sta me prijatelja jela za roko, češ pusti, sem sprva mislil, da mi hoteta prihraniti iskanje. Ko se je to nekajkrat ponovilo, sta povedala naravnost: »Pustite, to je naša stvar!«

Cesta je bila polna na smeh razpoloženih severnjakov, ki so tisti večer pripluli v Port Said z nekaj potniško ladjo. Vzporodna tudi. Ko smo zavili v tretjo — spet. Bili so glasni, in bilo je očito, da bi jim bilo kar prav, če bi se v kanalu »zamašilo«, kar za ves dan, ne le za kakšno uro, ko ladje čakajo, da se uvrstijo v konvoj. Ni sicer delirij, je pa takemu razpoloženju namreč nekaj podobnega tisto, kar prevzame po vožnji prek Sredozemlja popotne ljudi, ko pristanejo v Port Saidu. Že tam od prve boje v pristanu, ko se na ladjo vkrcata sueški pilot, so vsi na palubah, eden glasnejši od drugega. Morebiti zato, ker je morje neskončno, temno in grozljivo, hiše na kopnem pa domače in svetle in prijetne in varne. Nemara zato, ker je ladja kot ječa, dolgi, vijugasti ponton, ki ga v nekaj minutah speljejo do ladije, pa kot pot v prostost? Morebiti zato, ker v zatilju, ko ladja obstane, popotni ljudje prvič začetijo dihi vročega kontinenta, ki prepričljivo pove, da prihaja v nov svet, kjer odvržeš pol obleke in si v hipu, kot bi se prelevil? Nemara. Skupine popotnikov so kot čebele obletavali roji kramarjev in branjevcov in še največ uspeha so imeli s fesi, ki so se severnjakom zdeli neogibni rekvizit Orienta.

Tako so se tisti fesi zapčili v pogovor. Navsezadnje je bila stvar zabavna. V Egiptu fesov nihče več ne nosi — razen nekaj v preteklost zasukanih čudakov in slug, ki to od njih najbrž zaradi eksotike zahtevajo nekateri evropski gospodarji. Sicer so, kajpak, veliko premajhen dokaz, da s plaščem in odvisno obleko niste odložili tudi nekaterih navad in nazorov, ki so vam sicer pri srečanju doma, ob ognjišču, v poslovnih stikih ali, ko ste v klubu s prijatelji. Tega tod ne marajo. In to je treba spoznati. Gotovo pa stori boljše tisti, ki se dokopije do tega spoznanja raje prej, kakor po kakšnem neslavnem in tisočkrat prekletem odhodu, ki so ga dne 23. decembra praznovali v Port Saidu kot drugo obletnico zmage.

S. Stanič

Lawrenceove naslednike

dokazal, da ima vse podatke o njuni organizaciji, o Buckmasterjevi francoski sekciji »Uprave«, o imenih in lažnih imenih agentov, o pajdaših in področjih za pristanje in vzletanje letal. Gilberta Normana so v septembru 1944 ustrelili, usoda njegovega predstojnika pa je ostala nejasna.

Mož, ki ga je francosko sodišče leta 1948 oprostilo obtožbe, pa je dejansko John Star, znan z vzdevkom Bob. Njega so Nemci aretirali v juliju 1943. Ko so mu dokazali, da Buckmasterjeva organizacija zanje ni nobena skrivnost, jim je izdal svoje geslo. Odkar so ga oprostili obdolžitve, da je izdajalec, živi v Parizu.

Očitno je, da ne Gilbert Norman, ne John Star, ne tisti Gilbert, o katerem govori Buckmaster, niso bili nemški vojaki, na katere se nanaša obdolžitev. O tem, koga so dejansko vhiteli pod nemškega obveščevalca, vsi molče. Zadeva pa se je še bolj zamotala s tem, da je Odeta Churchill, večkrat odlikovana junakinja gibanja odpora, ki pa ni v nobeni zvezi z znano družino Churchill, odand izjavila, da zanesljivo ve za nekega nemškega protiobveščevalca v »Upravi posebnih operacij«, da ve tudi, kdo je, ne sme pa povedati njegovega imena, ker sodi to v pristojnost vlade.

»Pozabili ste na posebno šifro!«

Kar pa zadeva obdolžitve, da so poameznike in tudi cele skupine zavestno žrtvovali, da bi pred Nemci zabrisali sled

nekaterih posebnih ukrepov ali posebno važnih zavestiških agentov, je precej jasno, da na Buckmasterjev poziv ni moč odgovoriti z neovrženimi dokazi. Takšni dokazi — če je sploh kdo govoril o njih — so zaklenjeni v enem izmed vladnih trezorjev. Vlada jih ne bo predložila na krožniku, tem manj, ker gre tudi za francoske odporne, ki so sodelovali z britansko »Upravo posebnih operacij« in bi s tem samo potrdili sumničenje z one strani Rokavskega preliva, da je »perfidni Albion« žrtvoval Francoze, da bi rešil lastne ljudi.

Proti Buckmasterju pa so v polemiki navajali podatke o njegovi fantastični malomarnosti, ki so jo morali mnogi agenti plačati z glavo. Med drugim so imeli dogovorjeno posebno šifro za preverjanje zanesljivosti poročil, ki so jih pošiljali po radiu iz Francije. Šifra je bila v tem, da so eno ali dve besedi v besedilu namenoma napačno natipkali. Tudi če so Nemci ujeli kakšnega britanskega obveščevalca z radijskim oddajnikom, so običajno izsilili iz njega šifro za besedilo, potem pa so pošiljali v London lažna poročila. Nemci pa dolgo niso ugotovili, da imajo Britanci še posebno šifro za preverjanje zanesljivosti vesti in tako so pošiljali v London poročila, v katerih so bile vse besede pravilno natipkane.

Ne samo, da »Uprava« v Londonu iz tega ni sklepala, da sta njen agent in oddajnik v rokah Gestapo, marveč je ob neki priložnosti celo opozorila svojega

agenta — pravzaprav Nemce: Pozabili ste na posebno šifro! Bodite skrbnejši!

Madelaïne in »odbor za sprejem«

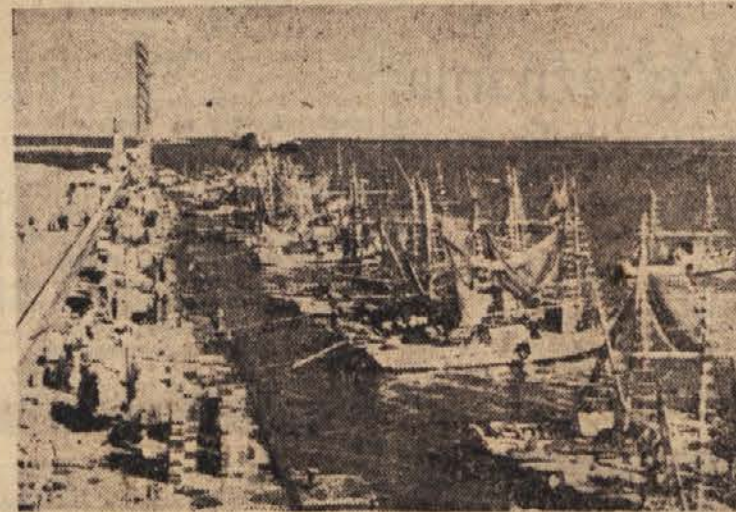
Zlasti zanimiv je primer francoske radiotelegrafistke Madelaïne, ki so jo 29. februarja 1944 spustili s padalom naravnost v roke nemškemu »odboru za sprejem«, čeprav je »Uprava« v Londonu morala vedeti (ali vsaj imeti močne razloge za sumničenje), da je bil »sprejem« organiziran preko radijske zveze, ki jo je že več mesecev kontroliral Gestapo.

To zvezo so v začetku opravljali britanski agent kapetan Gary in njegova indijska radiotelegrafistka Nur Inafat Kan. Njuna naloga je bila pošiljati poročila delu svojega omrežja in sporočati kraje, kjer naj bi s padali spuščali orožje in nove agente. V oktobru 1943 je bil London po neki drugi zvezi obveščen, da sta prišla kapetan Gary in Nur Inafat Kan Nemcem v roke. In vendar je »Uprava« še nadalje prejela poročila, ki jih je »Uprava« pošiljala Gestapo, in je poslala Madelaïne natančno na tisti kraj, ki ga je bil ta dolžiti.

Madelaïneina nadaljnja usoda ni znana, toda njen primer zdaj vznemirja vest tistih, ki so bili vzgojeni in trdnem prepričanju, da britanska obveščevalna služba s svojimi agenti gentlemansko ravna. Če ni res, da so Madelaïne načrtno žrtvovali zavoljo nekakšnih »važnejših ciljev«, je mar možno, da je »Uprava posebnih operacij« slepo pošiljala svoje ljudi tja, kjer je morala pričakovati, da jih željno pričakuje sovražni »odbor za sprejem«?

Na to vprašanje ni še nihče odgovoril. Polkovnik Buckmaster čuva svojo skrivnost.

K. T.

Ob vhođu v Sueški prekop

Po prvih tednih v novem koprskem pristanišču:

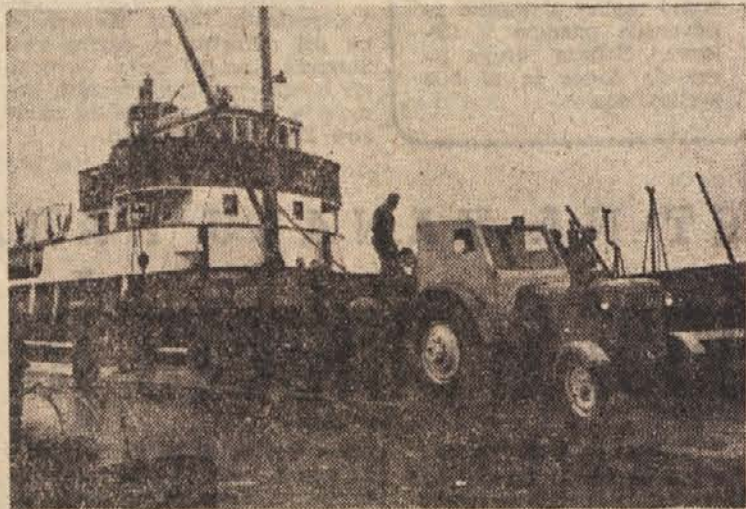
Tuje ladje prihajajo in odhajajo

Izkrcavanje in vkrčavanje tovorov nemoteno in naglo poteka, čeprav pristanišče še nima kdo ve koliko mehanizacije — Še vedno pereče odprto vprašanje: zakaj nima Kozina pravic pristaniške železniške postaje?

Koper, 27. decembra. Življenje v novem koprskem pristanišču tako rekoč ne pozna oddiha. »Peter Klepec« kar naprej brni in neustavno poglablja nadaljnje predele zaliva, ob katerih sta projektirani še ostali dve tretjini operativne obale. Marljivi delavci »Vodne skupnosti« imajo torej dela brez prestanka. Tu gradbeno delo ne bo nikoli zamrlo, dokler pristanišče ne bo do kraja urejeno.

Tugomir Tory

V petek, 26. decembra je nenadoma umrl komaj štiriindeset let star režiser Tugomir Tory. Po gledaliških začetkih pred vojno v Pučju in na Sentjacobskem odru v Ljubljani se je tovarni Tory ves posvetil radu. Od 22. maja 1945, ko se je Radio Ljubljana privzelo oglaševanja v osvobodjeni domovini, pa vse do zadnjega dne mu je bil zvest. Začetek je kot napovedovalec, kmalu pa se je razvil v dobrega interpretira reportažnih in literarnih tekstov ter v igralca in režiserja radijskih iger. Poslušalci širom po Sloveniji so prisluhnili njegovemu značilnemu glasu, ko jebral spomine borcev in ilegalcev iz narodnoosvobodilnega boja. Še nedavno je globoko pretresen posredoval preko radia zgodbo o začetni poti Ane Frank iz njenega skrivališča do njenega konca. Iz mnogih oddaj za cilicane in pionirje so ga poznali naši otroci. V spominu so nam njegove igralske stvaritve v radijskih igrar in zlasti njegove režije v radiu. Tugomir Tory ni bil kot režiser samo vreden in po tehnični plati uspešen, marveč so mu bile režije prilika za osebno izpoved. Zelo se je režiral dela, v katerih je izražena napredna misel, socialna nota, globok humanizem, človeška toplota in svetla optimizem. Zmaga dobrega v človeku — za to mu je bilo v življenju in v umetnosti. Izredno ljubeznivo in skrbnost je pripravil take igre, pa naj bi bila to prebivališča otroška zgodba o brekvi, ki je zrastle iz žepa padlega partizana, ali pa boj za življenje mladega človeka v igri »Med nebom in zemljo, bridko lepa Saroyanova »Človeška komedija« ali pa njegova zadnja režija, zgodba o varšavskem slepecu, ki je kljub nesreči poln vere v življenje, takšen kakršni je bil Tugomir Tory sam. Z vsem svojim bistvom je verjel v zmago socialističnih sil v svetu, svojo življenjsko nalogo je videl v predanosti in požrtvovalnem delu in to svoje nalogo je izvrševal prav do zadnjega dne. To delo ni ostalo brez odziva. Pasma priznanji, ki jih je dobival od poslušalcev, dokazuje, kako zelo je bil priljubljen med njimi in da je njegova prerana smrt povzročila občutno vrzel v našem kulturnem življenju.

Tovornjača »Sabrina« iz Napolija naklada v novem koprskem pristanišču 200 ton cinka iz celjske cinkarne

Dopolnitev okrajnega perspektivnega plana za trgovino

Ljubljana, 27. decembra. — Člani Okrajnega sveta za tržišče OLO Ljubljana so imeli včeraj v mali sejni dvorani Magistrata sejo, na kateri so razpravljali o perspektivnem planu trgovine za priključene kraje bivšega trboveljskega okraja. S tem so dopolnili okrajni perspektivni plan za trgovino.

Perspektivni plan predvideva za na novo priključene kraje bivšega trboveljskega okraja k okraju Ljubljana, da se bo povečal promet v teh krajih do 1961 leta za 63%. Delovno silo v trgovini pa bi povečali za 120%. Z razširjenostjo sin z novimi trgovinskimi lokali bo do leta 1961 povečano povprečno prodajalno površino od 33 na 37 kvadrat metrov na lokal. Z večjim številom trgovinskih lokalov naj bi se zmanjšal, prav tako do 1961 leta, promet na prodajalno od 301 na 280 milijonov dinarjev. Medtem ko bi delovna storilnost narasla, saj bi se povečal promet na prodajalca od 8 milijonov 900 tisoč na 10.986.000.

V petih letih naj bi za ureditev trgovine na tem področju investirali 374 milijonov dinarjev. Od tega naj bi med drugim porabili 116 milijonov za razširitev trgovskega omrežja, 25 milijonov za opremo trgovine, 78 milijonov pa bo na razpolago za graditev treh potrošniških centrov v Zagorju, Hrastrniku in Trbovljah. MG

In tako pojde dalje: vedno več ladij bo prihajalo v pristanišče in ga zapuščalo. Koprsko pristanišče bo utrjevalo svojo življenjsko upravičenost pa potrebnost v našem pomorskem prometu.

V zvezi s koprskim pristaniščem pa se kakor jara kača vleče vprašanje, da bi dobila Kozina kot najbližja železniška postaja pravice pristaniške železniške postaje. Čeprav je Združenje jugoslovanskih pristanišč javno odločno podprlo to upravičeno zahtevo, je stvar še vedno na »stranskem tiru«, kamor jo potiska nerazumljiva in neprilicovana nenaklonjenost. Kljub temu pa, kot smo izvedeli, še navajajo Koper v naših meddržavnih blagovnih dogovorih kot pristaniško luko. Če je torej tako, potem tudi Kozina ne bo moč kratiti pravic, ki ji gre do železniški postaji, najbližji koprskemu pristanišču. (2)

Prireditve

Dedka Mraza v Ljubljani

DANES, 28. DECEMBRA

SPREVED DEDKA MRAZA: pričetek ob 17. uri po Titovi cesti do Ajdovčine, po Tavčarjevi ulici, Miklošičevi cesti na Prešernov trg.

OTROŠKO ZABAVIŠČE na Gospodarskem razstavišču je odprto od 8. do 18.30. Predstave v Veliki dvorani: prva ob 10., druga ob 13. in tretja ob 17. uri. Vstopnice za otroke 10 din, za odrasle 30 din pri dnevni blagajni na Gospodarskem razstavišču.

REVUJA OTROŠKIH OBLAČIL. Začetek ob 19. uri v Veliki dvorani Gospodarskega razstavišča. Vstopnice pri dnevni blagajni GR po 30 din.

GLEDALISKA:

DRAMA: Mihalkov: »Sestero mušketirjev«. Predstava ob 15. uri. Obisk Dedka Mraza. Vstopnice so v prodaji.

MESTNO GLEDALIŠČE: Tsgore: »Poštni urad«. Izven. Dedek Mraz.

SENTJACOBSKO GLEDALIŠČE: ob 14.30: Jakob Spicar: »Pogumni Tonček«, pravljica igra z godbo in plesom. Razprodano.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE: ob 10., 14. in 18.30: pravljica igra »Janko in Metka«. Zaključena predstava z Dedkom Mrazom.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE — MARIONETE: ob 11. uri: J. Kainar: »Zlatolaska«. Zaključena predstava za otroke članov sindikalne podružnice »Zlatica«. Ljubljana.

ROČNE LUTKE: ob 9. uri predstava v Jaršah, ob 14. uri v Dobu pri Domžalah, ob 18. in 19. uri zaključena predstava.

KINEMATOGRAFI:

KINO »SLOGA«: »Pisani program«, ob 10. uri po enotni ceni 30 din.

KINO »VIC«: »Pisani program«, ob 15. uri po enotni ceni 30 din.

KINO »SOCA«: amer. film »Held« (Shirley Temple), predstava ob 19 in 21.

TOVARNNA »ISKRA«: IN ZAVOD ZA ŠOLSKI IN POUCNI FILM predvaja ob 18. uri na Ajdovčini program otroških zabavnih filmov.

Obrtništvo zaostaja za petletnim planom

Večina občin predlaga v svojih planih le manjše povečanje obrtniških storitev — Realizacija obrtniške proizvodnje zaostaja za predvidevanji v perspektivnem planu — Sprejeti je treba odločne ukrepe, da se ta nesorazmerja odpravijo

Na zadnji seji Okrajnega sveta za obrtništvo Ljubljana so razpravljali o planu za leto 1959. Podatki, vzeti iz plana za leto 1959 kažejo, da so občine v svojih predlogih planirale nižje, kot predvideva to okrajni in republiški plan. Ponovno lahko ugotavljamo, kot smo to doslej že večkrat, da občine ne posvečajo dovolj pozornosti razvoju obrti, da jo obravnava kot postransko gospodarsko panogo, zato ni čudno, če občinski plani zaostajajo za splošnim perspektivnim planom.

Republiški plan predvideva povečano proizvodnjo v obrtništvu v letu 1959 za 8,5%. Samo v družbenem sektorju naj bi se proizvodnja povečala za 12%. Okrajni plan za leto 1959 predvideva povečanje proizvodnje glede na oceno realizacije v letu 1958 za 7%, privatni sektor pa naj bi povečal proizvodnjo za 3%. Posamezne občine predlagajo naslednje povečanje proizvodnje glede na oceno realizacije v 1958: Občina Logatec predvideva zmanjšanje plana glede na lanske letošnje realizacije za 16%, zmanjšanje predvidevajo tudi občine Sentvid za 14%, Grosuplje in Mengeš za 2%, Kamnik za 1%, Dobrova in Ljubljana-Center ostajata pri letošnji realizaciji, medtem ko druge občine povpičujejo svoje planske obseve: Vič za 1%, Borovnica za 2%, Zagorje za 3% itd. V počanje obrtniške proizvodnje v letu 1959 za 10%.

Glede na perspektivni plan razvoja obrtnišstva bi morali letno ustanoviti 45 novih obratov. Namesto tega pa lahko ugotovimo, da se število obratov zmanjšuje, za kar je razlog v ukinjenju obrtniških obratov pri kmetijskih zadruhar. Tako smo zgubili 23% obstoječih obrtniških obratov. Pregled obrtniškega omrežja kaže, da smo v zadnjih dveh letih povečali število obrtnih gospodarskih organizacij le za 2%. Občinski plani pa predvidevajo v letu 1959 ustanovitev le treh novih obratov.

V petletnem perspektivnem planu je predvideno, da bomo za razvoj obrtnišstva v ljubljanskem okraju investirali 2 milijardi 355 milijonov (tu niso vsi priključeni kraji nekdanjega trboveljskega okraja). Torej bi morali vsako leto investirati v obrtništvo 468 milijonov. Doslej vlozene investicije v obrt pa so močno

zaostajale za predvidevanji perspektivnega plana, zato bo v teh letih treba okrepiti investiranje ter tako izravnavati nastalo razliko med vloženimi in po perspektivnem planu predvidenimi investicijami. Plan za leto 1959 predvideva, da bomo investirali v obrt 173 milijonov iz skladov ljudskih odborov ter 464 milijonov iz sredstev, ki so ostala na razpolago podjetjem. V primerjavi s planiranimi investicijami v druge panoge gospodarstva je tudi ta številka dokaj skromna.

Zaradi vsega tega je nujno treba napraviti analizo o vzrokih, ki so povzročili neskladnost med doslej realiziranimi plani in predvidevanji v perspektivnem planu. Nujno je, da začno ljudski odbori ta nesorazmerja odpravljati ter vsklajevati svoje planske s perspektivnim planom. Občinski ljudski odbori naj bi razvijali predvsem tisto uslužnostno obrt, ki jo ne moremo nadomestiti s industrijsko proizvodnjo. Razen tega bi morali napraviti pregled obrtniških uslug, ki že obstajajo v okviru stanovanjskih skupnosti. Ljudski odbori morajo po svojih organih tudi zagotoviti, da se razpoložljiva sredstva za razvoj obrti tudi izkoristijo. Da pa bi lahko omogočili stabilizacijo cen, hkrati pa zagotovili razširitev obrtnih podjetij, je treba da ljudski odbori prouče in določijo maksimalno stopnjo obdavčenja. M. G.

Mestno gledališče seznanja mladino s svojim delom

Gledališki kolektiv je povabil v svojo hišo mladino z Ledine

Niso le gledališke predstave tisto, s čimer Mestno gledališče prispeva ne le ljubljancem, marveč tudi prebivalcem številnih drugih mest v Sloveniji. So tudi stvari, katerim bi dali lahko naslov: utrjevanje vezi med gledališčem in občinstvom, pridobivanje novih gledaliških prijateljev in podobno. —

Tako smo videli v četrtek popoldne nekaj pred četrtro uro v Gledališki pasaji mlade ljudi, ki niso vstopali v gledališče skozi glavni vhod, marveč skozi glavni vhod, marveč skozi vhod za igralce. To so bili dijaki in študenti, ki jih je gledališki kolektiv povabil v hišo za Novo leto. Namen povabila je

Tehnični šef arhitekta Svetl Jovanović izroča povabilencem darila, med katerimi je vsekakor najpomembnejši album slik

SEJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA JESENICE

Nezaupnica upravniku zdravstvenega doma

Jesenice, 27. dec. Včeraj je ObLO Jesenice na večerni seji razpravljalo o solstvu in ustanovili Zavod za izobraževanje odraslih, kakor tudi Zavod za zaposlovanje invalidov in drugih za delo nesposobnih oseb. Občinski ljudski odbor je izrekel nezaupnico dosedanjemu upravniku zdravstvenega doma na Jesenicah dr. Bartolu Keržanu. Upravnik zdravstvenega doma je namreč kršil predpise in izvajal protizakonite sklepe upravnega odbora zdravstvenega doma in tako povzročil motnje v delovanju zdravstvenega doma. Mnogi zdravniki so bili nezadostno zaposleni, čeprav jih na Jesenicah primanjkuje. Drugi spet pa so imeli vrsto honorarnih zaposlitev, predvsem upravnik sam, in tako neupravičeno prejemali visoke honorarje. Do nadaljnjega bo posle upravnika opravičjal dr. Milan Čeh.

Ob povratku s Kitajske smo se teden dni mudili na Javi, najbolj naseljenem indonezijskem otoku. Java je nezrečeno lepa in brezmejno bogata. Na otoku ni koščka gole zemlje, tu sploh ne poznajo prahu. Palme se sklanjajo nad morjem. Peneči se venec valov obkroža otok. Dežela večnega poletja in večnega sonca. Človek mirno spi pod streho iz riževe slame, v bambusovih kočah. Zelenje se bohoti. Otroci svobodno tekajo po travi, ki ni vene in ne rumeni. Okrasne rastline rasto povsod kot repušec. Kavčukova drevesa, skromna na pogled, stoje v vrstah kot akacijevi gozdiči. Iz vsakega drevesa teče potok zlata. Kraj poti in riževih polj rasto banane, ki jih brččas ni nihče zasadi. Z dreves visi v grozdih popaja — sadje, ki po obliki močno spominja na naše dinje. Povsod se dvigajo visoke, vitke kokosove palme. Pred vaškimi kočami stoje kletke z opicami, ki so posebej naučene, da obirajo kokosove orehe. V višjih legah so urejene čajne plantaže. Vode z gora namakajo plodna riževa polja. Bogastva pod zemljo, pod vulkaniskimi plastmi, še neodkrita, pa čakajo na velike investicije, da bi jih začeli izkoriščati.

Nizozemci so zgradili prelepe asfaltne ceste, da bi po njih izvažali bogastva iz Indonezije. Ni jim bilo potrebno globlje zaorati v deželo, jo dvigniti iz zaostalosti. Nizozemci so samo izkoriščali njeno bogastvo. Ljudstvo pa je ostalo nevedno in revno. Zakaj čeprav v Indoneziji brččas ni človeka, ki bi trpel lakoto, sta vlada tu revščina in izkoriščanje.

Ko je postala dežela svobodna, je imela samo 5% pismenega prebivalstva. Umrljivost otrok je bila velika. Pustosile so razne tropske bolezni: malarija, tropska bolezen plan. Industrije skoraj ni bilo. Zemljiška posest je razdrobljena, sama Java pa prenaseljena (od 80 milijonov prebivalcev Indonezije jih samo na Javi in Maduri živi 50 milijonov). Najboljše zemljo odnaša tropsko deževje. Dvigniti Indonezijo iz zaostalosti, razviti in izkoristiti njena naravna bogastva, rešiti jo gospodarskega izkoriščanja tu-

ŽENSKESKE V DEŽELI

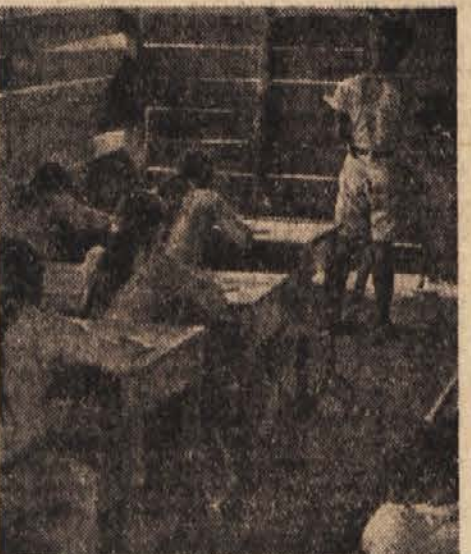
jega kapitala, razviti kulturo in prosveto, zgraditi šole — to je veliko delo, ki čaka Indonezijo, deželo, ki je bila 350 let pod kolonialno nadvlado Nizozemske.

Indonezijsko ljudstvo je zelo simpatično, priščno, preprosto in neposredno. Ženske, s katerimi smo se srečale, niso niti malo videti kot ženske, ki so pravkar postale svobodne. Človeka to presejati, če ve, da je 80% prebivalstva muslimanske vere, in če pozna življenje muslimanske ženske na Srednjem vzhodu. V Indoneziji ženske nikoli niso zapirali v hareme in tudi niso nosile feredž. S poljedelstvom se je od nekdaj ukvarjala velika večina prebivalstva, vse delo v zvezi z osnovnimi kmetijskimi kulturami — čajem in rižem — pa čaka žensko.

V poljedelstvu, vstevši na čajnih plantažah, dela dandanes več kot 50% žensk. Razen tega živi večina prebivalstva izven mest v plemenih. V mnogih od teh plemen še vedno vlada matriarhat. Indonezija nima državljanjskih zakonov o zakonski zvezi. Zakon med možem in ženo je v večini deželah urejen po splošnem pravu. Najmočnejši vpliv ima muslimanski zakon, a prav tako, ker prevladuje splošno pravo, ta zakon zelo različno razlagajo. Zato je v dokumentacijah ženskih organizacij tudi zapisano, da ima žena večinoma enakopraven položaj v družini. Toda v Indoneziji državljanjski zakon dovoljuje poligamijo. Mož mnogo laže doseže ločitev kot pa žena. So tudi primeri, da mož zapodi ženo od doma. Še vedno je dosti mladih, prisilnih zakonov. Splošno pravo ni pisano pravo. Zato je za ženske zelo važen zakon o zakonski zvezi. Leta 1950 je bil ustanovljen odbor z namenom, da bi sprejel ta zakon, vendar do zdaj še ni sprejet. Zato je to eno izmed vprašanj, za katero se ženske organizacije najbolj zanimajo.

Ženske organizacije sodelujejo med seboj prek Kongresa žena Indonezije, koordinacijskega organa, v katerem je vključenih 32 ženskih organizacij: ženske sekcije političnih strank, verske organizacije in pa tiste, ki se ukvarjajo izključno s socialnimi in zdravstvenimi problemi.

Prvi kongres ženskih organizacij je bil 22. decembra 1948. Tudi zdaj proslavljajo 22. december kot dan matere. Skupna podlaga je bil boj proti kolonialnemu izkoriščanju, boj za pravice žensk in delavk, boj za pravico do šolanja, za to, da bi bil sprejet zakon o zakonski zvezi. Indonezijske ženske so se množično udeležile boja proti kolonialnemu režimu. Dandanes imajo vse politične pravice. V skupščini je med 271 poslanci 13 žensk.

V indonezijski šoli odraslih deklet

Z veseljem in zadovoljstvom se bomo udeležile NOVOLETNE PRIREDITVE

IZ ŽIVLJENJA — ZA ŽIVLJENJE Sreča v družini

V dneh, ko se bližajo prazniki novoletne jelke, se nam pogled sam od sebe obrne k družini. In morda nehoti začnemo premišljevati o tem, kaj nam vsem pomeni družina. Družina — osnovna celica družbe — je majhen, zaključen svet s samostojnim življenjem, radostmi in tegobami. Vsak človek izhaja iz take in take družine in pečat njenega življenja nosi navedno s seboj vse dni. Družina je zavetje, kjer skušamo najti razumevanje, krog, v katerem najdemo počitek po napornem delu, kjer razločno čutimo, da bomo sva v istem taktu.

Tako bi vsaj moralo biti. Vendar — če se ozremo malo naokrog — bomo videli, da marsikje v družini ni tiste harmonije, ki bi jo po vsej pravici pričakovali. Nešteto je zunanjih in notranjih vzrokov, ki ustvarjajo nerazpoloženje in disharmonijo. Ali če odštejemo zunanje vzroke, med katere bi šteli predvsem slabo zdravje, neurejena stanovanjske in morda še druge materialne razmere, smo prisiljeni ponoviti staro modrost: »Sreča je v nas samih.«

To velja za vse ljudi, za družino pa morda še posebno. Vsak človek sanjari vsaj o majhni sreči. Najlaže si jo uresniči v družini, tam, kjer se stekajo niti našega intimnega sveta in preko katere se povezujejo s tistim velikim življenjem zunaj našega doma.

Družina je izhodišče našega dela. Preko nje uresničujemo osebne in splošnočloveške ideale. Zato bi nam morala biti sreča v družini zmerom v mislih.

Toda kaj je s to srečo? Nekateri menijo, da je boj za njo nekaj sentimentalno-patriarhalnega. Takšni nazorji so neresni. Na srečo je malo ljudi, ki bi tako mislili.

Več pa je takšnih, ki bi sicer radi imeli lep dom, a jim je pot do njega nepoznana. Vse preveč si pod »srečo« predstavlja tiste stvari, ki so same po sebi lepe in koristne. Vsakdo med nami ima pač mnogo želja, te so kajpak razumljive, manj pa je razumljivo, če kdo zaradi tega, ker jih še ne more uresničiti, toži, da je »nesrečen«. Zavist in nevoščljivost, pogosti spremljevalci na ta način »nesrečnih« ljudi, brezobzirna tekma in lov za denarjem in drugimi materialnimi dobrinami, neiskrenost, ki iz tega izvira v človeških odnosih, nejevolja, jeza in sovraštvo, vse tisto, kar iz ljudi napravi nečloveke, zastrupi lahko tudi družino in jo napravi za leglo nezadovoljstva, namesto za srečno skupnost, katere posamezniki ne poznajo sebičnih koristi.

Sreča je v nas ali je ni. Dostikrat jo je treba samo obuditi k življenju. Včasih bo za to treba samo prijaznega nasmeha, ljubeznive besede, ali kakke druge malenkosti, predvsem pa ljubezni.

● Podobno kot pred drugimi prazniki navadno tudi zdaj, pred Novim letom, veliko mislimo na obleko, ki jo bomo oblekle za silvestrovanje. Takoj je treba poudariti, da je nesmiselno dajati obleki za to priložnost več pozornosti, kot je potrebno. Nesmiselno je n. pr. reči: Ker nimam nove obleke, bi se slabo počutila na novoletni zabavi, zato bom raje ostala doma. Takih in podobnih predsodkov se moramo kmalu znebiti. Obleka je sicer važna, vendar spet ne tako, da bi bilo samo od nje odvisno naše razpoloženje na novoletni zabavi. Po drugi strani pa se moramo zavedati, da Novo leto pričakamo samo enkrat na leto in da je to praznik, ki ga moramo preživeti res veselo in kar se da sproščeno. Zato se danes pogovorimo o tem, kaj bomo oblekle, da nam ta večer nobena stvar, niti stara obleka, ne bo kalila dobrega občutja.

Za silvestrovanje bomo izbrale svojo najboljšo obleko, za katero pa ni nujno, da je svilena, brokatna, žametna in široka. Primerna bo tudi ozka volnena obleka, svetla ali temna, s tričetrtinskimi ali kratkimi rokavi, torej taka obleka, ki jo nosimo ob drugih boljših priložnostih. Poglejmo, s čim lahko tako obleko nekoliko spremenimo in kaj lahko k njej kombiniramo? Če mislimo za Novo leto obleči staro, široko

barvi. Prav tako lepa bo tudi temna, široka obleka s kratkimi rokavi, če si bomo zraven kupile še dolge rokavice, bele in črne. Široko obleko lahko po krilu okrasimo z ozkimi žametnimi pentljicami ali umetno cvetko, ki jo pripnemo ob pas ali na ramo. In ozka obleka? Tudi pri tej za med pričesko, rokavice ali torbico. Po vsem tem vidimo, da lahko za novoletni praznik oblečemo tudi staro obleko, ki ji bomo dale same z nešteti malenkostmi, primernimi čevlji z visoko peto, torbico, rokavicami ter lepo moderno pričesko nov videz. Upam, da nam bo zdaj, ko smo se po-

obleki si za okras lahko umislimo cvetlico ali širok pas, oziroma nakit. Morda si bomo za novoletno praznovanje kupile samo novo ogrlico ali svetiljakoč obroč menile, kaj vse lahko kombiniramo k obleki, laže pri srcu in da bomo z veseljem in dobrim občutkom pohitele v novo leto 1959.

Če ostanemo doma

Izbira, kam bomo šli pričakovat novo leto, je čisto težavna. Mnogi so se kar odločili, da bodo ostali doma, kamor naj bi prišli tudi njihovi prijatelji, da se bodo v prijetnem vzdušju poslovili od starega leta in pričakali novo, od katerega spet pričakujejo mnogo lepših in veseljih ur. Vendar pa so nazadnje našteli spremenili, češ da bi imela gospodinja preveč dela. Tudi temu delu se gospodinja lahko izogne. Ona lahko prav tako prijetno praznuje, seveda pa je treba vse vnaprej pripraviti. Torej na večer pred novim letom bomo za naše goste pripravili mrzel prigrizek. Prav vse: jedi, krožnike, pribor, kozarce, prtiče, bomo zložile na stran potisnjeno mizo, jo tudi primerno okrasile, in tu si bo vsak gost postregel sam po svojem okusu. Tako pripravljen prigrizek ima še drugo prednost. In sicer gostom ni treba stalno sedeti pri mizi in že sama samopostrežba prinese več živahnosti.

Izbira v jedilih pa je za gospodnjo tako velika, da bo lahko ustregla prav vsem gostom. Mrzle pečenke, kuhane ali pečene ribe, pečena perutnina, razni aspiki, vse vrste sira, razne pikantne solate, različne vrste kruha. Najljubša prijava k mrazemu narezku je bova. Razen tega pa naj ne manjka sadja in kompota, peciva in drugih močnatih jedi. Toda ne pozabimo za pozdrav in ob koncu pred črno kavo ponuditi liker ali žganje. O polnoči, ob prehodu v novo leto pa na vsak način pripravite kakšen dober punč in to bo tudi vse delo, ki ga boste imele na ta večer. Se nekaj primerov, kaj lahko pripravite:

● Pijučna pečenka mraza: Pijučno pečenko nasolimo, popopravimo in

jo v zelo vroči masti pečemo, in sicer 25 do 35 minut. Ne smemo je prebadati z vilicami, zato da ne izteče sok. Mrzlo pečenko narežemo na tanke rezine, zraven serviramo solate, lahko pa tudi samo gorčico, kislo kumarice, majonezo ali kaj podobnega.

● Polnjena jajca: Trdo kuhana jajca razpolovimo, izdobljemo rumenjak, ki ga premešamo in vmešamo med sardine, maslo, dodamo še nekoliko popra, zmes naložimo v jajčka, ki jih okrasimo s peteršiljem, kaprami ali kaviarom.

● Bovio lahko pripravimo iz različenega sadja. Lahko uporabimo tudi kompote iz kozarcev. Sadje očistimo, ga narežemo na primerne koščke, posipamo s sladkorjem, nanj stisnemo sok pol limone in postavimo na hladno, najbolje v hladilnik. Dobro je, če na sadje nalijemo dve vrsti vina, ki naj bo kakovostno. Preveden žveplano vino ne bo dobro. Preden bovio serviramo, damo v vsak kozarec košek ledu in če imamo, nekoliko sira.

● Punč: skuhamo pol litra dobrega ruskega čaja, vanj odcedimo sok štirih pomaranč in sok dveh limon in 4 del ruma in sladkorja po okusu. Tekočina naj samo zavre, nakaž jo serviramo. Če nimamo primernih kozarcev, jo lahko serviramo tudi v skodelicah za čaj.

Tečaj za tečajem

- Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Mariboru skrbi mimo izboljševanja družbene prehrane v restavracijah, menzah in različnih obratnih kuhinjah tudi za napredek drobnih, zasebnih gospodinjstev. Družbeni obrati za prehrano, katerih namen je skrbeti za telesno sposobnost delavcev in uslužbencev, skrbijo le za majhen del vseh delovnih ljudi, ker imajo ostali lastna gospodinjstva. Zaradi tega je treba posvečati veliko skrb tudi majhnim, družinskim gospodinjstvom.

Mariborski zavod za pospeševanje gospodinjstva vodi stalen gospodinjstveni tečaj za učiteljske in učeniške delavce, ki dobijo najlažje stike z družinami v najbolj zakonitih podjetstvih in krajskih, pa tudi v industrijskih središčih. Čeprav je njihova glavna naloga vzgoja otrok, katerim lahko vcepljajo mimo drugega tudi znanje o gospodinjstvu, besedo cenjenih učiteljev radi poslušajo tudi starši ter jo upoštevajo. Učitelj oziroma učiteljica — saj ženske prevladujejo — ki ima vsaj najosnovnejše znanje iz gospodinjstva, lahko mnogo koristi premalo izobraženim ljudem.

Za letošnjo zimo pripravlja Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Mariboru gospodinjstveni tečaj tudi za druge šole v mestu, ki so same zaposlile za njih, kot Prva gimnazija in Klasična gimnazija. Učenci teh šol se bodo na tečajih usposabljali predvsem za to, kako naj si uredijo in vodijo lastna gospodinjstva, ko jih bodo imeli, pa tudi za to, kako naj že sedaj pomagajo staršem. S svojim znanjem bodo lahko koristili tudi drugim.

V zimskem času bodo na Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Mariboru krajši tečaji za učiteljske gospodinjstvene pouka na šolah. Na teh tečajih bodo dopolnile svoje znanje z najsodobnejšimi izkušnjami, da bodo na šolah dosegale večje uspehe in več koristile ljudem.

V Mariboru vodi zavod za pospeševanje gospodinjstva trimesečni gospodinjstveni tečaj, katerega bosta sledila še najmanj dva. Sedaj je tečaj na Zavodu, ustreznih prostorov pa mu pripravljajo na Miklošičevi cesti. Tečaj je namenjen predvsem gospodinjstvom delavskih in nameštenskih družin. Na njem posvečajo precej

Tako zaznamujemo kozarce

»SODOBNO GOSPODINJSTVO«

V teh dneh je izšla zadnja številka petega letnika revije »Sodobno gospodinjstvo«. Revija je v teh letih pridobila širok krog bralcev v mestih, industrijskih središčih in vaseh. Čeprav je strokovnega značaja, so jo z veseljem zlasti gospodinjke, ker jim je postala vsakodnevni pomočnik pri urejanju lastnega gospodinjstva. Dobrodošla je tudi vsem javnim delavcem, ki delajo v stanovanjskih skupnostih, v obratih družbene prehrane, skratka na področju pospeševanja gospodinjstva. Tako kot vse dosedanje številke tudi zadnja v tem letu prinaša strokovne članke, nasvete za ureditev mehaniziranih pralnice, stanovanj in podobno. Gospodinja pa bodo v njej našle tudi nasvete, kako naj se pripravijo na novoletno praznovanje.

VEČNEGA POLETJA

v ustavodajni skupščini pa med 487 poslanci 25 poslank. Znam so dostopni vsi položaji. Med ministri 17 vlad, kolikor se jih je doslej zvrstilo v Indoneziji, sta bili tudi dve ministrici. Zdaj opravlja ženska posle načelnika ministrstva, ženska je tudi dekan fakultete na Sumatri itd. To pa je še vedno malo.

Zenske prejemajo enako plačo za enako delo, pravico imajo do trimesečnega porodniškega dopusta in dva dni dopusta v dobi mesečnega perila. Čutiti je težnjo, da bi zaradi tega ženske prve odpuštili z dela, kadar zmanjšujejo število delovne sile. Zenske organizacije pa se proti temu borijo.

Kongres žena v Indoneziji ima tale program: okrepitev svobode in neodvisnosti, uveljavljanje pravic za ženske kot človeška bitja in državljanke ter zagotovitve svetovnega miru in varnosti. Sedaj sta vsaki dve leti, vsake tri mesece pa zaseda Svet kongresa, v katerem ima vsaka organizacija en glas. Politični boji, ki razdvajajo Indonezijo, prihajajo močno do izraza tudi v ženskih organizacijah. Toda Kongres žena Indonezije ima to pozitivno vlogo, da usmerja prizadevanja ženskih organizacij, da podpira politiko vlade v odpravljanju zaostalosti, zlasti pa na področju zdravstvene prosvete. Ko se človek malo bolje seznanja s to prelo in prebogato deželo, četudi v tako kratkem času, in spozna na stotine žensk, ki požrtvovalno delajo za dobro svoje dežele, potem od srca želi indonezijskemu narodu, da bi ostal združen v težnji, da okrepi svojo neodvisnost, da tako združen odpravi vse sledove starega kolonialnega izkoriščanja, da ne dopusti, da bi se pojavilo v kaki novi obliki, in da vsa svoja bogastva izkoristi za blaginjo naroda.

Branka Savlj

Indonezijska v telefonski centrali

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Petkovškovo nabrežje 25

Poštni predaj 43

Odrežite in sam pošljite

SAMO SE NEKAJ MEST je na razpolago za silvestrovanje na luksuzni motorni ladji »Jugoslavija«, in sicer v lepih, udobnih dvoposteljnih kabinah od 8000 din dalje. Na tem trodnevem križarjenju bo igral Ljubljanski jazz ansambl, zabavne popevke pa bo pela Marijana Deržajeva. Takega križarjenja na luksuzni motorni ladji od Reke do Dubrovnika, s pristankom v Dubrovniku, na Ragu in Lošnju, še niste doživeli. Zamudniki, prijavite se takoj v poslovalnico SAP-TURIST BIROJA v Ljubljani, Miklošičeva c. 17, telefon 30-645.

Studentom univerze in visokih šol javljamo, da bo od 8. januarja 1959 dalje fluorografiranje plus in besedila v dvorani Univerzitetnega odbora ZSJ na Miklošičevi 5a. Točen raspored bo objavljen na oglasnih deskah dekanatov. — Zdravstveni fond Univerze.

Obiščite v Ribnici zdravstveno razstavo med 20. in 28. decembrom. Odrta je vsak dan od 8. do 14. ure, v torek in petek tudi od 14.—18. ure, v dvorani občinske ljudske odbora Ribnica. Vabljeni.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tragični smrti

ZINKE DEČI

stali ob strani, nam nudili pomoč, pokazali sočustvovanje in nam izrekli pismo ali ustno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni delovnemu kolektivu in upravi Poliklinike v Ljubljani, glavni sestri tov. Veri Melihen, tov. ekonomu Vašlu za njihovo veliko skrb in pomoč, govornikom ob krsti za prisrčne poslovalne besede, darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Arja vas, dne 28. decembra 1958.

Branko Deči ter ostalo sorodstvo

ZAPRLA JE SVOJE TRUDNE OČI MOJA ZLATA MAMICA

ZOFKA POVHE roj. PODBOJ

POGREB BO V NEDELJO, 28. DECEMBRA 1958 OB 15.30 IZ ANDREJEVE MRLIŠKE VEŽICE NA ŽALAH

LJUBLJANA, SPLIT, BEOGRAD, TUZLA, DNE 27. DECEMBRA 1958

ZALUJOČI: MOŽ LOJZE, SIN BORIS, MAMA, FRANCI, IVAN, SLAVO, SABINA, ANČKA TER OSTALO SORODSTVO

Uprava Elektrogospodarske skupnosti Slovenije sporoča žalostno vest, da je doživela po mučni bolezni njena poštvalna uslužbenka

ZOFKA POVHE roj. PODBOJ

Od nepozabne sodelavke se bomo poslovili v nedeljo, dne 28. decembra 1958 ob 15.30 in jo spremili na njeni zadnji poti iz Andrejeve mrliške vežice na pokopališče Zale.

UPRAVA ELES — LJUBLJANA

Sindikalna podružnica in celotni kolektiv uprave Elektrogospodarske skupnosti Slovenije sporočata žalostno vest, da je po dolgi in hudi bolezni preminila vzgledna in poštvalna sodelavka

ZOFKA POVHE roj. PODBOJ

Na njeni zadnji poti jo bomo spremili v nedeljo, dne 28. decembra 1958 ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Zalah.

SINDIKALNA PODRUŽNICA PRI UPRAVI ELES, LJUBLJANA

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANA obvešča vse svoje stranke, da v ponedeljek, dne 5. januarja 1959, ne bo poslovala zaradi bilančnih zaključkov.

NOV ZACETNI DRUŽABNI PLESNI TECAJ tudi za starejše osebe in zakonce se bo spet začel v ponedeljek, 5. januarja ob 20.30 v »CENTRALNI PLESNI SOLI«, Petkovškovo nabrežje 35. Poučuje mojster Jenko. Vpisovanje je vsak dan (razen od 1. do 4. januarja) od 17. do 21. ure, in pred začetkom tečaja. Informacije po telefonu 21-851.

Zdravniška dežurna služba

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-CENTER
Ljubljana, Miklošičeva c. 24

Nočna zdravniška dežurna služba za nujne obiske na bolniškem domu od 20. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih ves dan: Miklošičeva cesta 24, tel. 39-151. Za obiske otrok kličite isto telefonsko številko.

Dežurni zdravniki:
28. 12. 1958 dr. Kozak-Bizjak Vlasta,
29. 12. 1958 dr. Kotnik Sonja,
30. 12. 1958 dr. Golmajer Janko,
31. 12. 1958 dr. Vrbica Milena,
1. 1. 1959 dr. Kajzelj Mirko,
2. 1. 1959 dr. Puppis Hubert.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-BEŽIGRAD
Zdravniška dežurna služba

od 27. 12. 1958 do 31. 1. 1959:
Dr. Fajtar Marjan, Zdravstveni dom, Bežigrad, tel. 31-256.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-SISKA
Zdravniška dežurna služba

23. dec. dr. Ponikvar Rafko, Celovška c. 26, tel. 20-748.
29. dec. dr. Vidmar Dragica, Cernetova 31, tel. 22-831.
30. dec. dr. Voglar Zlatko, Celovška 34, tel. 21-808.
31. dec. in 1. jan. 1959 dr. Jenkole Rozalija, Cernetova 31, tel. 22-831.
2. in 3. jan. dr. Jezeršek Pavle, Knezova 11, tel. 21-744.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-MOSTE
Dežurna zdravniška služba

od 28. dec. do 9. januarja 1959, in sicer:
28. dec. 1958 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
29. dec. 1958 dr. Kikelj Nada, ZD Moste, tel. 31-359, Krekova 5.
30. dec. 1958 dr. Petek Anton, Titova 29-b, tel. 32-700.
31. dec. 1958 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
1. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
2. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
3. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
4. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
5. jan. 1959 dr. Zavri-Bartol Ivana, Krekova 5, tel. 31-359.
6. jan. 1959 dr. Kikelj Nada, ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
7. jan. 1959 dr. Stamaš Milena, Grablovičeva 18, tel. 30-738.
8. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.
9. jan. 1959 Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, tel. 31-359.

V vseh primerih dežurstva, ko je zdravnik odsoten, kličite telefon LM 30-300.

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-RUDNIK

Dežurna zdravniška služba dne 27., 28. in 29. dec. 1958:

dr. Levstek-Velikonja Judita, Rudnik 80, tel. 23-282;

dne 30. in 31. dec. 1958 ter 1. in 2. jan. 1959:

dr. Velikonja Tine, Rudnik 80, telefon 23-282;

dne 3., 4. in 5. jan. 1959:

dr. Mai Miran, Wolfova 5-I., telefon 22-584;

dne 6., 7., 8. in 9. jan. 1959:

dr. Sirca Anton, Privoz 5, telefon 22-743.

V odsotnosti zdravnika kličite telefon 20-500.

Dne 3. jan. 1959 bo dežurna služba v Ambulanti na Izanski c. 3 od 9. do 12. ure.

Zdravstveni dom Ljubljana-Vič: dežurni od 27. dec. — 2. jan. 1959 dr. Stok Milos — Cankarjeva 10, telefon 21-519.

RAZPISI

Razpisna komisija pri Kliničnih bolnicah v Ljubljani razpisuje naslednja delovna mesta:

Računovodstvo:
1. delovno mesto za **FINANČNO KNJIGOVODSTVO**

Pogoj je srednješolska izobrazba z nekaj prakse.

Fakturni oddelki:
več delovnih mest za **FAKTURNI ODDLEK**

Pogoj je administrativna šola ali slična izobrazba z znanjem stroje-pisja.

Prošnje vložite — Razpisna komisija Kliničnih bolnic v Ljubljani, Zaloška 2.

Sekretariat izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, Ljubljana, Gregorčičeva 25,

razpisuje naslednji delovni mesti:

1. samostojni **SVETNIK-PRAVNIK** — pogoj: pravna fakulteta in 15 let prakse, od tega najmanj 3 leta v gospodarstvu;

2. strokovni uslužbenec — **PRAVNIK** — pogoj: pravna fakulteta, strokovni izpit in 2 leti prakse.

Temeljina in položajna plača po zakonu o javnih uslužbencah. Interesenti naj vložijo prošnje z življenjepisom na gornji naslov do 11. januarja 1959. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Komisija za delovne odnose pri »Hermes«, trgovsko podjetje z industrijskim blagom in liški Bistrici, razpisuje mesto za

RAČUNOVODJO

Nastop službe lahko takoj. Osebnostni predmeti so določeni s tarifnim pravilnikom. Prijave na razpis vložite do 31. januarja 1959.

Komisija za uslužbenske zadeve Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana

razpisuje v smislu 164. člena zakona o javnih uslužbencah v upravnih organih mesto

FINANČNEGA USLUŽBENCA

Pogoj: nižja ali srednja strokovna izobrazba in praksa v računovodski službi.

Prošnje za razpisano mesto, opremljeno z življenjepisom, vložite v roku 15 dni od objave v uradu tajnika OLO — Mačkova ul. 1, soba št. 137.

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij

OBCINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IDRJA

razpisuje mesto za **DIREKTORJA**

Gostinskega podjetja »Nanos« Idrija

Pogoj: kvalificiran gostinski delavec s 5-letno prakso v gostinstvu ali dovršeno hotelsko šolo.

Nastop službe 1. marca 1959. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanja ni na razpolago.

Kolkovano prošnje z dokazili o strokovni izobrazbi in življenjepisom pošljite do 31. januarja 1959 na Občinski ljudski odbor Idrija.

Po hudi in mučni bolezni nas je zapustila naša draga mama, stara mama in sestra

FANI KOS

vдова po železniškem strojevodji

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek, 29. t. m. ob 15.30 iz Frančiškove mrliške vežice na Zalah.

Ljubljana, 27. decembra 1958.

Zalujoči: sin Martin, hčerka Olga, snaha Majda; vnuki Matjaž, Roman, Lenčka in Andrej ter brat Franc z družino in ostalo sorodstvo

Geografsko društvo Slovenije bo imelo svoj redni letni občni zbor 11. januarja 1959 ob 9.30 uri v balkonski dvorani na Univerzi. Vsi člani društva vljudno vabljeni.

VSEM AVTOMOBILISTOM IN MOTORISTOM!

V vsem kulturnem svetu se je udomačila lepa navada, da se ob Novem letu izreka priznanje — s skromnimi darili, tistim, ki jim je zaupana na javnih cestah skrb za varnost in red v prometu. Njihovo vestno in odgovorno delo je nesebično. Noč in dan vzdržujejo red po naših cestah in zato varujejo naša vozila.

Avto-moto društvo Ljubljana si je med svojimi obsežnimi nalogami, dalo tudi to, da povezuje vse koristnike cest s tistimi, ki skrbijo za njih nemoteno uporabo.

Prepričani smo, da se bo vsak avtomobilist spomnil ob Novem letu tedaj poštvalnih ljudi in se jim oddolžil s skromnim simboličnim darilom.

Ljubljanski Dnevnik bo postavil na večjih križiščih po Ljubljani noveletne smrečke in prav bi bilo, da bi vsak avtomobilist in motorist položil pod eno izmed njih svoje darilce in se s tem oddolžil ljudem, ki tovariško opravljajo svojo težko in odgovorno delo na prometnih žilah našega mesta in okolice.

Vse sile za motorizacijo!

AMD-Ljubljana

PREDAVANJA

Nevropsihiatrična sekcija SZD in Slovensko zdravniško društvo vabita zdravnike, študente kliničnih smeri na predavanje tov. dr. Viktorja Gaberska, ki bo 9. januarja ob 19. uri v predavalnici Interne klinike. Tema predavanja: 1. Metodika in tehnika elektrookulografskega snemanja in tovrstna registracija raznih motenj vidne zaznave; 2. Elektrookulografija in patofiziologija cerebelarnega sindroma.

Cebelarji! Najcenejše in najkvalitetnejše panje vseh vrst in ves ostali čebelaški pribor dobite pri Medex. Katalog in cenik vam pošljemo, če priložite v pismu znamke za 40 din.

KONCERTI

Jutri ob 20.15 koncert za rdeči abonma. Dirigent Carlo Zecchi iz Rima. Na sporedu: Berlioz — Fantastična simfonija, Malipiero — Ricercari za 12 instrumentov (izvajajo solisti orkestra SF tov. Srečko Zalokar, Roza Clichecki, Stane Mihelič, Ferdo Juvanec, Hilda Lobetova, Franc Apeltauer, Anton Berger, Anica Slovica, Franjo Bregar, Miha Gunzdek, France Zemva in Jože Falout) ter Verdijeva uvertura »Sicilijanske večernice«.

ZAPUSTIL NAS JE NAŠ PREDRAGI

TUGOMIR TORY

NA NJEGOVI ZADNJI POTI GA BOMO SPREMILI V NEDELJO, DNE 28. DECEMBRA 1958 OB 16. URI IZ NIKOLAJEVE MRLIŠKE VEŽICE NA ŽALAH

PROSIMO TIHEGA SOŽALJAJ!

TORYJEVI IN SORODNIKI

NEPRIČAKOVANO NAS JE ZAPUSTIL
NAŠ ZVESTI IN NEUMORNI DELAVEC

TUGOMIR TORY

ČLAN NADZORNEGA ODBORA GLAVNEGA
ODBORA LETALSKE ZVEZE SLOVENIJE
IN PREDSEDNIK UREDNIŠKEGA ODBORA
REVIE »KRILA«

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

GLAVNI ODBOR

LETALSKE ZVEZE SLOVENIJE
IN UREDNIŠTVO REVIE »KRILA«

NENADNO NAS JE ZAPUSTIL

TUGOMIR TORY

REŽISER, IGRALEC, ČLAN UPRAVNEGA ODBORA RTV LJUBLJANA

OD OSVOBODITVE JE BIL NAŠ NADVSE POŠRTVOVALNI SODELAVEC, ODLIČEN TOVARIŠ, IZ VSEGA SRCA VDAN NAPREDKU SLOVENSKEGA RADIA. SMRT NAM GA JE IZTRGALA SREDI PRIZADEVNEGA IN USPEŠNEGA USTVARJANJA, KI BO OSTALO V SPOMINU NAM IN POSLUŠALCEM RADIA LJUBLJANA

NA ZADNJI POTI GA BOMO POSPREMILI V NEDELJO, DNE 28. DECEMBRA 1958 OB 16. URI IZ NIKOLAJEVE MRLIŠKE VEŽE

DIREKCIJA IN UPRAVNI ODBOR — OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS
SINDIKALNA PODRUŽNICA RTV LJUBLJANA

Važno obvestilo o novi avtobusni progi

LJUBLJANA—ZADOBROVA—POLJE—LJUBLJANA

ter o nekaterih spremembah voznega reda med novoletnimi prazniki

Na željo prebivalcev iz Zadobrova in Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Polje uvaja naše podjetje novo, lokalno delavsko avtobusno progno Ljubljana—Zadobrova—Polje—Ljubljana, ki je namenjena predvsem delavcem v krajih na tej progi. Proga bo obratovala ob delavnikih, in sicer od 5. januarja 1959 do 31. marca 1959 ter po sistemu mestnega prometa.

VOZNI RED

Ljubljana	odhod	5.40	6.50	14.30	15.30	19.15	22.30
Savsko naselje	—	—	—	—	—	—	—
Nove Jarše	—	—	—	—	—	—	—
Hrastje	—	5.50	7.00	14.40	15.40	19.25	22.40
Snebrje (gost.)	—	—	—	—	—	—	—
Snebrje (odcep)	—	—	—	—	—	—	—
Zgornja Zadobrova	—	—	—	—	—	—	—
Zadobrova	prihod	6.00	7.20	14.50	15.50	19.40	22.50
Zadobrova	odhod	5.10	6.10	13.15	15.00	16.00	19.40
Zgornja Zadobrova	—	—	—	—	—	—	—
Snebrje (odcep)	—	—	—	—	—	—	—
Snebrje (gost.)	—	—	—	—	—	—	—
Hrastje	—	5.20	6.20	13.25	15.10	16.10	19.50
Nove Jarše	—	—	—	—	—	—	—
Savsko naselje	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana	prihod	5.30	6.30	13.35	15.20	16.20	20.00

7.10 odhod	Zadobrova	prihod	13.00
—	Zadobrova (trg.)	—	—
7.18	Polje	—	12.52
—	Studeneč	—	—
—	Moste	—	—
7.35 prihod	Ljubljana	odhod	12.85

Mesečne vozovnice stanejo:

na progi Ljubljana—Zadobrova oz. obratno	2800 din
na progi Ljubljana—Snebrje oz. obratno	2080 din
na progi Ljubljana—Hrastje oz. Jarše	1560 din
na relaciji Ljubljana—Zadobrova:	
preko Polja	2800 din
Ljubljana—Polje	2080 din

V nedeljo, dne 28. dec. 1958 vozijo vsi avtobusi SAP — Turist-biroja kot ob delavnikih. Dne 1., 2., 3. in 4. januarja 1959 vozijo avtobusi na progah SAP — TURIST-BIROJA po nedeljskem voznem redu, z naslednjimi izjemami: na progi Ljubljana—Gorica bodo naši avtobusi vozili 1. jan. 1959 in 3. jan. 1959 kot ob delavnikih. Na progi Ljubljana—Idrija bodo naši avtobusi vozili 3. jan. 1959 kot ob delavnikih. Na progi Ljubljana—Bohinj bodo naši avtobusi vozili dne 3. jan. 1959 kot ob delavnikih.

SAP — TURIST BIRO

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

PRODAMO

poltovorni avto znamke »Dodge«

v dobrem stanju in registriran. Ogled vozila vsak dan v uradnih urah

agregat, kompleten

motor »Deutz«, 8 HP, 1200 obr., bencinski. Dinamo »Marelli« 220/380, 2,5 kVA s pretikalno ploščo

ozkotračni projektor, zvočni

16 mm, nemške znamke »Ditmar«, v zelo dobrem stanju

Naslov v podružnici Ljudske pravice v Kopru.

Ko 329

RAZNAŠALCA — RAZNAŠALKO

za raznašanje »Ljudske pravice« v zgodnjih jutranjih urah sprejme takoj podružnica Ljudske pravice v Kranju. — Plača dobra.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij v tovarni kovinske embalaže

»SATURNUS« — LJUBLJANA-MOSTE

razpisuje delovno mesto za

stenodaktilografa

Plača po tarifnem pravilniku

Pismene ponudbe in osebno se javite v tajništvo podjetja. — Nastop službe možen takoj.

5082

Komisija za delovna razmerja pri

»HELIO S«, tovarna lakov Domžale

razpisuje delovno mesto za

tehničnega pomočnika direktorja

Ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite na zgornji naslov, najkasneje do 15. januarja 1959.

5077

GRADBENO PODJETJE »ZIDGRAD« V IDRIJI

razpisuje prosto delovno mesto za

diplomiranega gradbenega tehnika
za operativno službo na gradbiščih

POGOJI: 1. dovršena srednja gradbena šola, lahko tudi pripravnik z odsluženim vojaškim rokom. Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. Samsko stanovanje zagotovljeno. Družinsko prihodnje leto.

Ponudbe z opisom dosedanje službe pošljite na naslov do 10. januarja 1959.

Komunalno prometno podjetje

»Ljubljana transport«

LJUBLJANA

sprejme:

strojne tehnike

s prakso na avtomobilih

strojne tehnike za pripravo dela

s prakso

risarje za pripravo dela

strojne tehnike za materialno službo

mlajše strojne in prometne tehnike

administrativne uslužbenke za tehnični sektor

s srednješolsko izobrazbo

kvalificirane in visokokvalificirane

električarje ali avtoelektričarje

šoferje C-E in D-E kategorije

za mestni potniški promet

prometne disponente

Interesenti naj se osebno ali pismeno zglasijo na upravi podjetja »Ljubljana transport«, Ljubljana, Celovška cesta 164.

5088

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnega raz-

merja pri

GOZDARSKO KMETIJSKI POSLOVNI ZVEZI MOZIRJE

razpisuje prosti delovni mesta za:

obratovodjo mlekarne

POGOJI: dovršena mlekarska šola v Kranju, nekajletna praksa v samostojnem vodenju mlekarne in prost vojaščine.

molznega kontrolorja

POGOJI: dovršena nižja kmetijska šola in prost vojaščine.

Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe takoj. Prijave pošljite na zgornji naslov. — Rok prijave do 20. januarja 1959.

5079

UPRAVNI ODBOR PODJETJA

»INTEREVROPA« KOPER V KOPRU

razpisuje delovno mesto za:

pomočnika glavnega direktorja

POGOJI: fakultetna izobrazba z večletno prakso v zunanji trgovini, po možnosti v mednarodni špediciji, in zunanjetrgovinska registracija.

Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru. — Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanje zaposlitve pošljite na zgornji naslov do 15. jan. 1959.

Ko 331

RAZPIS

Razpisna komisija Sekretariata Sveta za zdravstvo LRS razpisuje delovna mesta za:

1. načelnika upravno organizacijskega oddelka
2. šefa oddelka za organizacijo zdravstvene službe
3. referenta I. vrste, in sicer za strokovno nadzorstvo nad zdravstvenimi zavodi in za strokovno izpolnjevanje zdravstvenega osebja

POGOJI: pod točko 1 in 3: dovršena medicinska fakulteta z vsaj 5 let praktičnega dela, po možnosti tudi v upravni službi. — Pod točko 2: dovršena ekonomska, oziroma pravna fakulteta z nekaj leti upravne prakse.

Plača po zakonu o javnih uslužbencih.

Prošnje, kolkovane s 30 din in življenjepisom vložite za razpisana mesta najkasneje v 30 dneh po objavi v Uradnem listu LRS, na Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS.

5089

Komisija za delovna razmerja pri podjetju

»INTEREVROPA« KOPER V KOPRU

razpisuje naslednja delovna mesta za:

pravnega referenta

POGOJI: diplomiran pravnik z večletno prakso v pomorski pravni službi

pomorskega špediterja

POGOJI: višja strokovna izobrazba z večletno prakso v pomorski špediciji

šefa fakturnega oddelka

POGOJI: srednja strokovna izobrazba in praksa v finančnem knjigovodstvu zunanjetrgovinskega podjetja

Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru. — Ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev in kratkim življenjepisom pošljite na zgornji naslov, najkasneje do 15. januarja 1959.

Ko 330

RUDNIK ŽIVEGA SREBRA - IDRIJA

razpisuje naslednja delovna mesta za novoustanovljeno obratno ambulanto:

SPLOŠNA AMBULANTA:

1. zdravnika splošne prakse
2. medicinsko sestro
3. bolničarko
4. medicinskega laboranta

ZOBNA AMBULANTA:

5. zobarja
6. zobotehniko
7. zobno instrumentarko

POGOJI: pod 1: strokovni izpit in 15 let prakse v industrijskih ambulantah — pod 2: strokovni izpit — pod 3 in 4: 3 leta prakse v industrijskih ambulantah — pod 5: strokovni izpit in 10 let prakse — pod 6: strokovni izpit — pod 7: 3 leta prakse v zobnih ambulantah.

Kandidati naj svoje ponudbe z opisom dosedanjih služb pošljejo na upravo Rudnika živega srebra v Idriji do 10. januarja 1959. — Plača po zakonu o javnih uslužbencih, položajna plača po pravilniku o plačah.

5078

RUDNIK ŽIVEGA SREBRA — IDRIJA

TOVARNA GUMBOV KAMNIK

obvešča vse družbene in gospodarske organizacije, vse poslovne prijatelje, da se je naše podjetje preimenovalo v

»MODELIT«

TOVARNA EMBALAŽE, GUMBOV IN GALANTERIJE IZ PLASTIČNIH MAS KAMNIK

Naša dejavnost zavzema poleg gumbarške industrije še izdelovanje raznih galanterijskih predmetov, posebno embalaže iz polivinila, pohištveno okovje, pisarniški pribor, izdelovanje senčnikov in podbradnikov za uniformirance, vložkov za srajce, steznike itd.

Posebno opozarjamo na naše nove embalažne izdelke iz polivinila za moške srajce, trikotažo, nogavice, toaletne potrebščine itd.

NAŠI IZDELKI SO KVALITETNI IN POCENI — DOBAVA TOČNA!

Priporočamo se vsem dosedanjim in novim poslovnim prijateljem ter želimo vsem uspešno NOVO LETO 1959!

Tekoči račun: 600-703-1-26

Telefon: direktor — uprava 345

Komerciala: 286

KAMNIK, SLOVENIJA

5071

BOLNIKOM GRE NA BOLJE

OBISK PRI NAŠIH ATOM-
SKIH STROKOVNJAKIH, KI
SE ZDRAVIJO V PARIZU

»Zdravstveno stanje jugoslovanskih atomistov se izboljšuje.« Tako se glasi prvi stavek pred dnevi izdanega sporočila iz bolnišnice »Curie«. Čeprav je preprosto formulirano, bo zbudilo pozornost tisočev znanstvenikov po svetu. Ne le zaradi tistih, ki se zdravijo, marveč zato, ker so to prvi v zgodovini medicine presadili v oboleli človeški organizem zdrav kostni mozeg. Poročilo pravi, da so bolniki prebrodili najbolj nevarno obdobje, ker se jim kri obnavlja in je krvna slika postala skoraj normalna.

Dobro se počutijo Rosa Dangubić, Živorad Bogojević, Draško Grujić, Radojko Maksić in Stjepo Hajduković. Njihovo zdravstveno stanje se izboljšuje ob po-
žrtvovalni skrbi zdravnikov in medicinskih sester, ki skrbijo zanje.

V Franciji zdaj ni lahko do-
biti krvne plazme. Prav te dni
pišejo francoski listi o pomanj-
kanju plazme in o slabem odzivu
dajalcev krvi, zlasti v pariškem
okrožju. Dajanje krvi pa je —
bi lahko rekli — prava otroška
igrača v primerjavi s precejšnja-
njem kostnega mozga. Za ta ope-
rativni poseg je potrebna popol-

na anestezija, ki povzroči pri da-
jalcu zvišanje temperature. Pro-
stovoljni dajalec kostnega mozga
mora ostati v postelji 24 ur, pred
operacijo pa podpiše izjavo, da
prostovoljno tvega nekaj, kar bi
moglo imeti usodne posledice.

To je treba vedeti, če hočemo
pravilno oceniti človekoljubnost
tistih, ki so takoj ponudili svoj
kostni mozeg, da bi jugoslovans-
kim atomskim strokovnjakom
rešili življenja. Nihče izmed njih
ni zahteval priznanja, umaknili
so se, ko so opravili plemenito
delo, mnogi izmed njih so celo
hoteli ostati anonimni.

S prav takšno požrtvovalnostjo

Rosa Dangubić, edina ženska med okrevajočimi atomskimi stro-
kovnjaki, pravi, da nima dovolj besed, s katerimi bi se zahvalila
zdravnikom in strežnemu osebju za požrtvovalno, nesebično pomoč

so zdravniki skrbeli za bolne Ju-
goslovane vse od prvega dne. Znanstveni delavci iz institutov
in laboratorijev so ne glede na
dnevni čas pripravljali analize,
ki so bile potrebne za uspešen
operativni poseg. Ko se bodo naši
atomski strokovnjaki vrnili v
Beograd, bodo ponesli s seboj
lepe spomine na skrajno požrtvo-
valnost zdravnikov in medicin-
skih sester v bolnišnici »Curie«.

Vseposvobod so naši atomisti —
moški ležijo v sobah pa dva in
dva, Rosa Dangubić pa ima svojo
sobo — obdani z nego in skrbjo.
Podnevi se obiskujejo, pogovar-
jajo in poslušajo radio, zraven
se seveda učijo francoščine, proti
večeru pa gledajo filme, ki jim
jih prinaša bolniški fotograf,
mlad fant, ki je strasten foto-
amater. Med drugim jim je po-
kazal francoski film »Bela griva«.

Francoski prijatelji prinašajo
atomistom cvetje, knjige in sla-
ščice, iz domovine pa so dobili
že vrsto predmetov narodne tvor-
nosti. Naše veleposlaništvo v Pa-
rizu jim je podarilo nalivna pe-
resa. Dan za dnem dobivajo ko-
pico pism od francoskih in od
naših organizacij in zasebnikov,
redno pa seveda pišejo svojem
v domovino.

V drugem nadstropju bolnišni-
ce »Curie« se dogaja nekaj ve-
likega. Medicinski strokovnjaki
uvajajo revolucionarno metodo
dr. Mathéja, ki je kot prvi zdrav-
nik presadil kostni mozeg. Po-
žrtvovalno se nadaljuje bitka z
voljo in ljubeznijo, ki zbujata
spoštovanje, bitka, ki je presegla
okvir tehničnega in poklicnega
dela, boj na področju humanosti,
kjer zasluži vsak udeleženec po-
sebno pohvalo. S. G.

Bolji i radarji

Strokovne revije za radijsko
tehniko pišejo o novem postopku
pri pošiljanju in prestrzanju ra-
darskih signalov. Pravijo, da bo
nova metoda desetkratno pove-

Nižja zavarovalnina

Ker so ugotovili, da je povpreč-
na življenjska doba na Švedskem
znatno daljša, kot so doslej me-
nili zavarovalnice, bodo s prvim
januarjem za 10 do 30 odstotkov
znižali prispevke za življenjsko
zavarovanje.

čala sedanji akcijski radij radar-
skih naprav. Kakor je znano, do-
slej niti najboljši radarji niso
mogli opaziti letalo, če je bilo
oddaljeno nad sto kilometrov, v
bližnji prihodnosti pa bodo ra-
darske naprave baje odkrivala
letala na mnogo večje razdalje.

Poglavitna prednost nove na-
prave je v tem, da lahko slabe
radarske znake, se pravi odboj-
valov od letala, oddaljenega nad
sto kilometrov, izloči iz električ-
nih impulzov in brnenja v ozrač-
ju, potem pa jih okrepi, tako da
so popolnoma jasni. Tega z dose-
danji radarji niso mogli dose-
či. Radarski odmevi so prihajali
od oddaljenih letal in od drugih
objektov, vendar so nekako uto-
nili v atmosferskih električnih
motnjah. Strokovnjaki pravijo,
da bo nova radarska naprava od-
dajala snope mikrovalov neneh-
no in ne le v kratkih časovnih
pr-sledkih, kakor je bilo to do-
slej.

Močne klice

Ko so Nemci leta 1940 bom-
bardirali London, so poškodovali
tudi prirodoslovni muzej. Po vrtu
so se raztresla semena kitajske
mimoze, ki so jih bili prinesli v
muzej leta 1793. Po polrugi
stoletju je seme vzkliklo, rastline
so se razvile. Še bolj nenavadno
je lotosovo seme, ki so ga pred
247 leti prinesli z nilskih obal.
V londonskem botaničnem vrtu je
vzkliklo in se razvilo v bujno
rastlino.

Na pariškem Montmartru ima
kovaško delavnico »madame Cla-
re«, kakor znanci ključje ženske,
ki že 35 let kot zadnja svojega
rodu in stroke opravlja umetno
kovaško obrt. Vsak dan prebije
pri kladivu in kovaškem mehu
po osem ur. Obnavlja predvsem
propadajoče umetno kovane pred-
mete. Doslej je ponavila ustrez-
ne izdelke na gradu Versaillesu,
na zgodovinskem gledališču v
Amiensu in svetovno znano ogr-
ajo na Stanislavovem trgu v Nan-
cyju.

DEVET MILIJARD METEORJEV

Po podatkih, ki so jih zbra-
li zvezdoslovci, je bilo doslej
najdenih 1495 meteoritov, ki
tehtajo skupno približno 500
ton. Med temi je 542 sideritov,
se pravi takih, ki so sestavlje-
ni v glavnem iz niklja in že-
leza, dalje 895 aerolitov, torej
meteoritov iz kamna, ter 173
siderolitov, zmesi železa, nik-
lja in silikatov.

Izračunali so, da pade na
naš planet letno približno de-
vet milijard meteoritov, ki teh-
tajo skupno okoli 2000 ton. Če
bi jih enakomerno porazdelili
po zemeljski površini, bi do-
bil naš planet v desetih mili-

jardah let 13 mm debel me-
teorijski oklep.

Ceprav pade na zemljo pre-
cej meteoritov, jih vsako leto
najdejo le kakih pet ali šest.
Večina teh vesoljskih teles
zgori med poletom skozi ze-
meljske zračne plasti. Sploh
pa je težko najti meteorje.
Ker zavzema voda tri petine
zemeljske površine, pade v
oceanne večina nebesnih teles,
druga pa se zarijejo glo-
bok v zemljo in jih včasih
ni mogoče izslediti. Meteor, ki
tehta kilogram, se pri padcu
zarije 25 do 30 cm globoko v
zorano zemljo.

René Rivière je bil s tridesetimi leti že znan slikar, saj je dobil
na neki razstavi bronasto medaljo Zveze francoskih umetnikov.
Vid mu je naglo pešal, slikar je nazadnje oslepel in sčasoma postal
modelar, ki po spominu in tipu oblikuje razne uporabne in okrasne
predmete

DOROTHY SAYERS:

8

Skozi množico se je Newton prerinil na prosto.
Freddyju je bilo žal, da ni šel po kosilo domov.
Živčno je streljal z očmi, Peter Wimsey pa ga je
gledal in grbančil obrvi. Njegova mati se je pre-
rinila k njima in sedla k Petru na klop. Zago-
vornik Biggs je zunaj razpravljal z državnim
pravnikom. Tudi sodni nameščenci so odšli iz
dvorane. Zatožna klop je bila prazna, rdeče vr-
tnice pa so osamljene stale na sodniški mizi.
Kdaj pa kdaj je odpadel kak cvetni list.

Inspektor Parker se je ločil od znancev in
stopil k Petru. Pozdravil je njegovo mater in
rekel:

»No, Peter, kaj praviš? Za sedaj je kar v
redu, ali ne?«

»Charles,« je odgovoril Peter Wimsey, »tebe
človek pač ne sme pustiti samega. Dragi moj,
spet si zagrešil napako.«

»Le kakšno?« se je zavaljal inspektor Parker.
»Napako, da! Dekle je nedolžno.«
»Glej ga no!« je zažvižgal inspektor Parker.
»Da, nedolžna je. Vse je lepo izoblikovano
in prepričljivo, vendar narobe.«
»Glej no, ali zares misliš, da je tako?«
»Prepričan sem, da je nedolžna,« je ponovil
Peter.

Inspektor Parker ga je zmeden pogledal.
Zaupal je Petrovi sodbi, ki je omajala njegovo
prepričanje. »In kje je ključ do te ugotovitve?«
»Ni ga,« je odgovoril Peter. »Dokazni postop-
ek je neoporečen. O njem nimam kaj reči, ven-
dar je ženska nedolžna.«

»Govoriš kot vedeževalka na sejmšču,« se je
inspektor Parker negotovo nasmehnil. »Ali ni-
mam prav?« se je obrnil k Petrovi materi.

»Ko bi bila punco prej poznala,« je rekla.
»Zanimiva je, simpatičen obraz ima, dasi ni lepo-
tica. Nemara je prav zaradi tega tako mikavna.
Lepo žensko lahko pogosto zamenjaš za kravo,
tako ji je podobna,« je nadaljevala Petrova mati.
»Prebrala sem eno njenih knjig. Dobro piše in
napeto. Do strani dve sto nisem vedela, kdo je
morilec. Spretno je izoblikovala zgodbo, kajti
po navadi spoznam morilca že na petnajsti strani.
Prav gotovo ji je čudno pri srcu, ker jo obtož-
ujejo umora, kakršnega je opisala v eni svojih
knjig. Kaj menite, ali sama ve, kdo je morilec
pisatelja Boyesa, če tega ni ona storila? Ne ver-
jamem sicer, da so pisatelji kriminalnih zgodb
v življenju kaj posebno spretni, seveda z izjemo
Edgarja Wallacea, starega Conana Doylea in mo-
da še katerega. No, na vsak način se bo kmalu
odločilo. Kdo ve, ali bo prišla resnica na dan...
Zdaj zdaj bomo slišali besedo porotnikov.«
»Traja precej dlje, kot sem pričakoval,« je

rekel inspektor Parker. »Čuj, Peter, ali nisi hotel
reči, da...«

»Prepozno, prijatelj! Zdaj gre samo še za
mnenje porotnikov. Mislim, da jim bo Climpso-
nova dopovedala, kako je s to rečjo. Če ta začne,
govori vsaj uro, če ne celo dve.«

»Pol ure je že mimo,« je rekel Parker.
»Ali še vedno čakate?« je vprašal Salcombe
Hardy, ki se je že vrnil k častniškarski mizi.

»Ti in tvojih dvajset minut. Zdaj je minilo
že tri četrt ure!«

»Poldrugo uro se že posvetujejo,« je rekla
mlada ženska, ki je sedela za Petrom Wimseyem.

»Ali si imajo res toliko povedati?«

»Nemara pa mislijo, da je nedolžna,« ji je od-
govoril spremljevalec.

»Nesmisel! Seveda je bila ona! To se ji že z
obrazu bere. Trde poteze ima. In pomisli, niti
jokala ni!«

»Tega ne bi trdil,« ji je ugovarjal mladi mož.

»Menda vendar ne boš rekel, da jo občuduješ,
Frank?«

»Ne, ne, to ne, vendar ni takšna, kakor si
človek predstavlja morilke.«

»Kako pa ti veš, kakšne so morilke? Ali si
že srečal katero?«

»Ne, videl sem jih v kabinetu voščenih fi-
guric gospe Tussaudove.«

»Ah, v tistem kabinetu so vsi videti kot mo-
rilci.«

»Že mogoče. Ali boš kosček čokolade?«

»Dve uri in četrt,« je nestrno pogledoval
na uro častnikar Newton. »Ali so porotniki za-
dremali? Potrebna bo posebna izdaja. Le kaj
bo, če porotnikom pride na misel, da bi se po-
svetovali vso noč?«

»Bova pa vso noč tu,« mu je odgovoril pri-
jatelj.

»Zdaj grem pit. Saj mi boš povedal, če bo
medtem kaj novega?«

»Jasno, kar pojdi!«

»Govoril sem s sodnim slugo,« je pripove-
doval možakar, ki se je počutil na sodišču ka-
kor doma. »Sodnik je pravkar vprašal porot-
nike, ali naj jim pomaga.«

»Tako? In kaj so rekli?«

»Tega pa ne vem.«

»Zdaj traja že tri ure in pol,« je šepetala
mlada žena za Petrovim hrbtom. »Tako sem
lačna.«

»Ali bova šla?« jo je vprašal spremljevalec.

»Ne, ne, sodbo moram slišati. Če sva že tako
dolgo čakala, bova pa še teh nekaj minut.«

»Pogledal bom, ali bi se dalo kje dobiti kak
obložen kruhek.«

»To si se dobro spomnil. Ne hodi predolgo!
Zagotovo se bom onesvestila v trenutku, ko bodo
prebrali sodbo.«

»Ne skrb, pohitel bom. Vesela bodi, da nisi
med porotniki! Ti med posvetovanjem ne smejo
jesti.«

»Kako? Cisto nič ne? Ali piti smejo?«

»Ne. Mislim, da ne smejo niti luči prižgati,
pa tudi kuriti ne.«

»Oh, nesrečniki! Ali v njihovi sobi ni cen-
tralne?«

»Saj je tako že dovolj vroče. Sreča, da lahko
gremo na čisti zrak.«

Pet ur.

»Zunaj čaka množica ljudi,« je povedal tisti,
ki se je na sodišču počutil kot doma. »Nekaj
jih je zmerjalo obtoženko, drugi pa so jih na-
padli. Menda so enega peljali v bolnišnico.«

»Tak cirkus! Glej no, tam gre Urquhart, po-
kojnikov bratranec. Človeku se kar smili, ali ne?
Takšna smrt v njegovi hiši!«